

Groepsvorming in de klas: een praktische aanpak

Twinkeling Coaching

Coaching en begeleiding voor onderwijsprofessionals.

Christianne van Alphen

Ha onderwijsprofessional,

In dit e-book neem ik je op een praktische manier mee langs de verschillende fasen van groepsvorming en alles wat daar van invloed op is.

Mijn naam is Christianne van Alphen. In 2004 afgestudeerd als leerkracht basisonderwijs, in 2022 de post-hbo opleiding tot coach in het onderwijs succesvol afgerond, in 2024 het post-hbo diploma behaald tot Specialist Klasse(n)Kracht en me toen ook mogen aansluiten bij de mooie groep Licentie Specialisten Klasse(n)Kracht. Daarnaast ben ik sinds 2024 gecertificeerd assessor en betrokken bij de geschiktheidsassessments van zij-instromers & startbekwaamheidsassessments van afstuderende pabo-studenten.

Al sinds 2014 coach en begeleid ik onderwijsprofessionals (pabo-studenten, zij-instromers, startende leerkrachten maar ook meer ervaren leerkrachten en onderwijsassistenten). Sinds 2022 doe ik dit vanuit mijn eigen bedrijf; **Twinkeling Coaching**.

Het is mijn missie om iedere onderwijsprofessional weer zelfverzekerd, energiek en met plezier voor de klas te laten staan en zo te behouden voor het onderwijs.

Het is geen gemakkelijk beroep dat je gekozen hebt. Maar als je de juiste tools hebt, is het ongetwijfeld het mooiste beroep dat er bestaat. Om jou te helpen weer met plezier en enig gemak van je werkdag te genieten, schreef ik dit boek.

Wil je weten wat ik verder allemaal kan bieden en hoe ik dat doe? Kijk eens op mijn website; www.twinkeling-coaching.nl

Ik hoop, lieve leerkracht, dat jij er veel aan hebt. Dat je direct aan de slag kan met de praktische tips en werkvormen, zodat je een fijne klas krijgt. En weer een glimlach op jouw gezicht.

Mocht je aan het eind van het e-book nog ergens vragen over hebben, dan weet je me te vinden.

**Liefs,
Christianne**

Groepsvorming in de klas: een praktische aanpak

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: groepsvormingsfasen*

Deel 1: De Gouden Weken

- Hoofdstuk 2: Formingsfase
- Hoofdstuk 3: Stormingsfase
- Hoofdstuk 4: Normingsfase
- Hoofdstuk 5: Klassenmanagement

Deel 2: De Zilveren Weken

- Hoofdstuk 6: Performingsfase

Deel 3: De Bronzen Weken

- Hoofdstuk 7: Adjourningsfase

Deel 4: Het hele jaar door

- Hoofdstuk 8: Het sociogram voor inzicht in de sociale cohesie
- Hoofdstuk 9: De dynamische driehoek of loyaliteitsdriehoek
- Hoofdstuk 10: Veiligheid op school garanderen

Deel 5: Over mij en wat Twinkeling Coaching voor je kan betekenen

Bijlage 1: Activiteiten/werkvormen

Bijlage 2: reviews en ervaringen

Bijlage 3: Bronnen & boekentips

** Vanwege de bekendheid van de groepsvormingsfasen zoals Tuckman deze heeft omschreven, heb ik ervoor gekozen deze aan te houden in dit e-book. Ik ben mij ervan bewust dat deze bekritiseerd worden omdat de fasen niet zo lineair verlopen als gesteld. Dit heb ik met voorbeelden op plekken getracht te illustreren.*

Hoofdstuk 1: groepsvormingsfasen

Binnen het onderwijs kent iedereen de groepsvormingsfasen van Tuckman wel. Groepsvorming in de klas wordt doorgaans ingedeeld in de volgende fasen:

1. **Forming:** iedereen - leerlingen, leerkrachten en ondersteuners - leert elkaar kennen. Dit is meestal aan het begin van het schooljaar, maar kan ook later zijn, bij de komst van een nieuwe leerling, bij de wissel van een leerkracht of de komst van een ondersteuner.
2. **Storming:** in deze fase worden de onderlinge verhoudingen bepaald. Ook dit is geen eenmalig proces. Bij de komst van een nieuwe klasgenoot of leerkracht zal deze fase opnieuw doorlopen worden.
3. **Norming:** positieve gedragsnormen worden vastgesteld en er komen duidelijke regels en routines. "Zo doen wij dat hier in onze klas". Zie hiervoor ook hoofdstuk 5 over Klassenmanagement.
4. **Performing:** als de vorige fasen succesvol zijn doorlopen zijn alle losse individuen een (h)echte groep geworden. Er kan nu goed en in rust worden gewerkt aan de leerdoelen.
5. **Adjourning:** in deze afrondende fase wordt afscheid genomen, tijdelijk (zomervakantie) of permanent (een leerling verlaat tussentijd de klas of groep 8 gaat naar het VO).

Meestal vallen deze fasen samen met bepaalde weken: de Gouden Weken na de zomervakantie, de Zilveren Weken na de kerstvakantie en de Bronzen Weken bij het afronden van het schooljaar.

Alhoewel de fasen hierboven netjes op een rijtje onder elkaar staan, gaat het in de praktijk anders. Tijdens mijn coaching en begeleiding haal ik norming bijvoorbeeld vaak naar voren. Deze krijgt dan een plek naast de forming. Als fasen 1, 2 en 3 al goed zijn doorlopen, hoef je bijvoorbeeld niet per se op de Zilveren Weken na de kerstvakantie te wachten om in de fase performing (4) terecht te komen.

Tip:

Hieronder lees je over de meest voorkomende momenten van deze fasen, in de Gouden, Zilveren en Bronzen Weken. Maar kijk dus ook gerust waar je dit los kan laten als het al goed gaat of als een fase juist wat meer tijd en aandacht nodig heeft.

Deel 1: De Gouden Weken

De 3 groepsvormingsfasen die onder de Gouden Weken vallen zijn (1) forming, (2) storming en (3) norming.

Hoofdstuk 2: Forming

Tijdens fase 1 - forming - kijken kinderen de kat uit de boom:

- Hoe werkt het bij deze nieuwe leerkracht?
- Wat mag hier wel, wat mag hier niet?
- Waar liggen de grenzen?

Dit heeft te maken met kennismaken, maar ook met een zoektocht naar kaders en dus veiligheid. Hoe mag en kan de eigen identiteit en het eigen karakter vorm krijgen binnen deze nieuwe groep? Er spelen bij leerlingen een hoop vragen. Sommigen zijn enthousiast, anderen onzeker. Het is belangrijk om deze fase goed te begeleiden als leerkracht.

Tips:

Als leerkracht is het heel belangrijk om tijdens deze fase voorbeeldgedrag te tonen, kinderen welkom te heten en duidelijke kaders te bieden in de vorm van regels en routines.

Zorg er als leerkracht ook voor dat er voldoende ruimte is om elkaar goed te leren kennen. Denk niet te snel 'deze groep kent elkaar al zoveel jaar'. Het kan voor kinderen toch elk jaar opnieuw een spannende fase zijn. Er spelen natuurlijk ook vaak nieuwe gebeurtenissen en ervaringen mee. De uitdaging is om elkaar steeds nóg iets beter te leren kennen.

Jij als leerkracht bent mogelijk nieuw, misschien zijn er nieuwe kinderen bijgekomen in de klas of hebben ze dingen meegemaakt in de zomervakantie. Elkaar (opnieuw) leren kennen blijft elk jaar van belang, want ook in deze jaren van het leven van een kind vindt er veel verandering en ontwikkeling plaats.

Missie van de groep tijdens de formingsfase

In een coachtraject rondom groepsdynamiek, waarin ik als Licentie Specialist de RESPECT-aanpak van klassenkracht toepas, starten we altijd met het maken van een groepsmissie - een klassendoel - waar we samen naartoe gaan werken. In dit geval met de onderliggende vragen: 'Wat voor groep willen we zijn, wie zijn wij als groep, wanneer hebben we het fijn met elkaar?'

In dynamische groepen gaat het ook over de vraag; 'Wat zijn we nog niet maar willen we wel worden?' Bijvoorbeeld: we willen graag een rustige groep zijn waarin er goed gewerkt kan worden. Of, we willen een fijne groep zijn waarin niemand gepest wordt.

Geen enkel kind wil in een onrustige, ongehoorzame, onveilige groep zitten. Kinderen kunnen precies vertellen wat ze goed vinden gaan, waar ze nog iets te leren hebben of wat ze anders zouden willen. Ze weten alleen soms nog niet hoe ze dit voor elkaar moeten krijgen en daar hebben ze jou als leerkracht bij nodig.

Onderdelen van de formingsfase

De formingsfase is op te delen in verschillende onderdelen:

- De kennismaking/ontmoeting. Sommige leerlingen zullen elkaar al kennen, of van elkaar gehoord hebben. Anderen ontmoeten elkaar voor de allereerste keer. Vooral leerlingen die bijvoorbeeld van een andere woonplaats komen kunnen door onzekerheid bepaald gedrag vertonen. Het is belangrijk om de kennismaking direct goed te begeleiden.
- De meeste leerlingen zullen de kat uit de boom kijken of direct duidelijk aanwezig zijn. Beide gedragingen kunnen dezelfde insteek hebben en kunnen vanuit onzekerheid komen.
- Pas na een tijdje, als er antwoord is gevonden op vragen die bij de leerling spelen, leren de kinderen elkaar echt kennen. Met een sociogram (hoofdstuk 8) krijg je daarna goed inzicht in de sociale cohesie.
- Gedurende de gehele formingsfase is het belangrijk om onderling en wederzijds vertrouwen op te bouwen en veiligheid in de groep te creëren.

Activiteiten om de formingsfase goed te begeleiden

Om deze belangrijke fase goed te laten verlopen, omdat die grote impact heeft op de rest van het jaar, raad ik altijd het volgende aan:

- Dagelijks **kennismakingsspelletjes** spelen.

- Zoek **overeenkomsten** tussen leerlingen en groepjes leerlingen.
- Maak bespreekbaar wat je ziet als leerkracht en geef vooral **positieve feedback**.
- Zorg als leerkracht voor **structuur en duidelijkheid**. Hoe wil jij 't in jouw klas hebben? Wat zijn jouw regels, kaders, grenzen en routines?
- Pak jouw **voorbeeldfunctie** en laat zien wat je ook van de leerlingen wilt zien.

Concreet: hang de groepsmissie op in de klas. Zo kun je leerlingen (en jezelf) erop wijzen en eraan herinneren. Maak er samen iets moois van. Knutsel, teken, wees creatief, en besteed er gezamenlijk aandacht aan.

Geef voornamelijk aandacht aan gedrag dat bijdraagt aan de missie. Benoem, complimenteer en verwijf. Welke kwaliteiten heb je als mens nodig om de missie te behalen en welke kwaliteiten hebben de kinderen al?

Heb er klassengesprekken over, maak een successenmuur of een successenpot. Die kun je vullen met fijne momenten waar jullie regelmatig op terug kunnen blikken en op kunnen reflecteren.

4 Concrete activiteiten voor de formingsfase

Activiteit 1 → Ik ook!

Stel de groep een vraag. Bijvoorbeeld: “Wat is jouw lievelingsdier?”

Een leerling beantwoordt de vraag. Iedereen met hetzelfde antwoord gaat bij die leerling in een groepje staan, zodat ze letterlijk zien met wie ze iets gemeen hebben.

Je kunt de leerlingen de antwoorden ook eerst op laten schrijven zodat ze niet op basis van bestaande vriendschappen een antwoord geven dat eigenlijk niet klopt.

Laat leerlingen ook meedenken over leuke vragen.

Activiteit 2 → Ga staan als...

Begin je zin met “Ga staan als...” en plak daaraan vast:

- je een hond hebt,
- je op voetbal zit,
- je favoriete kleur blauw is,
- je goed kunt schaatsen,
- je een jonger zusje hebt,
- je de oudste bent,
- je lopend naar school komt.

Zo zien de leerlingen met wie ze overeenkomsten hebben. Leuk om daar op een later moment nog op terug te komen of een gesprek over te starten onderling. Je zult zien dat sommige leerlingen om zich heen kijken voordat ze opstaan. Is er iets wat ze liever niet willen delen? Maak dan ruimte voor een persoonlijk gesprekje.

Activiteit 3→ Rara, wie ben ik?

Speel dit spel met de namen van andere kinderen of met bekende personen die de kinderen allemaal zullen kennen (hoe bekend ben jij met hun idolen?)

Ieder kind krijgt een post-it met een naam op zijn voorhoofd of rug.

In koppels moeten ze door middels van het stellen van vragen ontdekken wie ze zijn.

Wil je het wat moeilijker maken? Dan kun je ook alleen ja/nee vragen laten stellen.

Activiteit 4→ Ballon hooghouden

Alle kinderen zitten in een kring op de grond. In het midden staat een leerling met een ballon. De leerling in het midden roept de naam van een ander kind terwijl hij of zij de ballon omhoog gooit. Het kind dat genoemd is moet de ballon vangen voordat hij op de grond valt. Een goede manier om elkaars namen te leren!

Om het nog spannender te maken kun je afspreken dat je de ballon niet mag vangen maar meteen weer omhoog moet meppen terwijl je een nieuwe naam noemt.

Alle activiteiten bij elkaar vind je achter in dit e-book.

Hoofdstuk 3: Storming

In fase 2 – storming - gaan groepsleden hun rol innemen. De hiërarchie, de rangorde in de groep wordt bepaald.

Dit kan soms best een heftige fase zijn waarin ruzies en conflicten dagelijks de kop op steken. Kinderen gaan namelijk op zoek naar hun plek, hun rol binnen deze groep.

Vragen die spelen zijn:

- Wie is de baas?
- Welke groepjes zijn er?
- Bij welk groepje hoor ik?
- Met wie wil ik omgaan?
- Hoe moet ik voor mezelf opkomen?
- Wat als niemand me leuk vindt?

De stormingsfase bij groepsvorming in de klas heeft wat mij betreft de best passende naam. Het kan inderdaad flink stormen! Het is niet per se een op zichzelf staande fase, maar wederom een héle belangrijke voor de manier waarop je klas een (hechte) groep wordt. En waarmee jij als leerkracht een hoop strijd en afleiding kunt besparen.

Als leerkracht heb je misschien de neiging om gedoe de kop in te drukken. Dat levert alleen niks op. Leerlingen moeten namelijk zelf leren omgaan met gedoe. Zelf conflicten en ruzies leren oplossen. Handig voor later! Hierin begeleiding bieden en aanleren hoe je dit doet is een belangrijke taak van de leerkracht in deze fase.

Tips:

- Geef aandacht aan complimenteren waardoor verschillen en overeenkomsten zichtbaar worden,
- Geef iedereen de kans kwaliteiten en talenten te laten zien,
- Leer elkaar (nog) beter kennen,
- Spreek kinderen aan op hun gedrag maar ga er ook met ze over in gesprek,
- Toon ook hier voorbeeldgedrag, laat zien hoe het hoort.

Laat de moed niet te snel zakken. Deze fase kan lang duren. Blijf sturen op een positieve groepssfeer. Blijf groepsvormende activiteiten doen. Leer de kinderen het verschil tussen een positieve leider en een bepalende baas. Wat doet een goede volger en wanneer ben je een meeloper?

En zorg dat je elke dag ook een moment echt plezier hebt met elkaar ongeacht hoe stormachtig de dag verder ook was.

Rolverdeling tijdens de stormingsfase

Tijdens de stormingsfase worden de rollen in de groep verdeeld en wordt de hiërarchie bepaald.

Aan sommige kinderen herken je meteen welke rol zij zullen vervullen: die van grappenmaker, organisator, opvolger of verkenner, bijvoorbeeld.

Bij sommige kinderen duurt het iets langer om te ontdekken welke rol of rollen zij vervullen. Sommige persoonlijkheden pakken nu eenmaal gemakkelijker het podium, of zijn de stille kracht. Belangrijk is om de kinderen te leren dat *iedere* rol in een groep even belangrijk is.

In een klas met een positief groepsklimaat mogen en kunnen kinderen zichzelf zijn. Daar wordt de grappenmaker niet de hele tijd de mond gesnoerd, de leider niet verteld dat ze niet zo bazig moet doen, de volger niet geduwd om meer te praten.

In een klas met een negatief groepsklimaat worden die rollen namelijk anders. Dan wordt de leider een baas, wordt de sociaal werker een spion, de volger een slaafse meeloper en de grappenmaker een clown.

Erbij horen

Een van de belangrijkste basisbehoeften van de mens is “erbij horen”. Vanuit onze natuurlijke ontwikkeling als mens/dier, betekent acceptatie tot een groep overleven en bescherming. Je moet als leerkracht dus ook regelmatig stilstaan bij de vraag: “Wordt iedereen in mijn groep geaccepteerd? Hoort iedereen erbij?” Dit is essentieel voor ieders gevoel van veiligheid.

Met een sociogram (zie hoofdstuk 8) breng je de sociale cohesie in de groep in kaart en kun je beter bepalen of iedereen erbij hoort. Zijn er kinderen die worden genegeerd, vergeten of zelfs afgewezen? Als dat het geval is, help deze leerling(en) dan toegang te vinden tot de groep. Wat kan de leerling hier zelf voor doen en wat kan de groep oppakken?

Zorg ervoor dat jij als leerkracht dit proces begeleidt en stimuleert. Hoe jij als leerkracht naar je leerlingen kijkt is van invloed op hoe de leerlingen naar elkaar kijken.

Activiteiten om de stormingsfase goed te begeleiden

Als leerkracht is het jouw taak om zicht te krijgen in de rollen die in de groep worden vervuld en de kinderen zelfverzekerd te laten zijn in hun rol.

Gebruik hiervoor werkvormen die bijvoorbeeld te maken hebben met groepsdruk. Leer kinderen over de verschillende rollen en praat met elkaar, bijvoorbeeld over de kwaliteiten van iedere rol en wat die rol met zich meebrengt. Vergeet niet dat ieder mens

vaak verschillende rollen combineert en niet in 1 hokje past. En blijf herhalen dat iedere rol even belangrijk is.

Zorg dat je de activiteiten in wisselende samenstellingen doet, om subgroepjes en kliekjes tegen te gaan. Zo leren ze ook meer over elkaar, ontdekken overeenkomsten en kweken begrip.

Komen jullie doelen tegen waar jullie aan willen werken, gebruik hier dan ook eens t-kaarten (zie kader in hoofdstuk 4) voor.

6 Concrete activiteiten voor de stormingsfase

Activiteit 1 → Op een Rij

De leerlingen moeten op een rij gaan staan in een bepaalde volgorde. Bijvoorbeeld op lengte, schoenmaat, leeftijd, alfabetisch, etc.

Laat de leerlingen dit zelf doen en observeer ondertussen wie de leiding pakt, wie er dwarsligt, wie er grapjes blijft maken en wie volgbaar is. Wordt er goed gecommuniceerd of is er conflict?

Deel met de leerlingen welke positieve punten en krachten je hebt geobserveerd en waar nog aan gewerkt kan worden.

Activiteit 2 → Dikke Duim

Vraag de leerlingen na een pauze welke kinderen ervoor hebben gezorgd dat het een leuke of interessante pauze was. Vraag goed door op de antwoorden om concreet waarneembaar gedrag helder te krijgen en te bespreken. Wat deed de leerling? Wat was daar zo fijn aan?

Zorg dat positieve omschrijvingen een dikke duim van jou krijgen. Leuk om al deze dikke duimen bijvoorbeeld op een zelfgemaakte poster te verzamelen.

Activiteit 3 → De Vloer is Lava

Verdeel de klas in 2 groepen. Geef de kinderen in de gymzaal materialen om naar de overkant te komen. Ze moeten de materialen delen en samenwerken om met zijn allen veilig over te steken.

Ook hier kun jij als leerkracht perfect observeren welke rollen de leerlingen vervullen. Of je kunt deze werkvorm inzetten om de leerlingen beter te leren samenwerken. En samen te laten reflecteren op de benodigde vaardigheden en kwaliteiten om dit tot een goed einde te brengen.

Activiteit 4 → Verdedig de Bal

Dit kun je ook in de gymzaal spelen. Verdeel de kinderen in tweetallen. De ene leerling zit op ellebogen en knieën en houdt de bal onder zijn of haar buik. De andere leerling zit ook op handen en knieën en probeert de bal af te pakken. De afpakker krijgt 1 minuut de tijd. Wie succesvol is in verdedigen of afpakken wint.

Verliezen wordt tegenwoordig vaak afgeschaft door scholen, maar het is juist ontzettend belangrijk om te leren dat winnen én verliezen erbij hoort.

Activiteit 5 → Kring van knieën

Verdeel de klas in 2 kleinere groepjes als je een grote groep hebt. Elke groep maakt een kring. Dit doen ze door op de knieën van de leerling achter hen te gaan zitten. Dat is nog niet zo eenvoudig! Of ze moeten bijvoorbeeld hun armen kruisen en elkaars hand vastpakken.

Na afloop van deze activiteit kun je het met de leerlingen hebben over wat wel en wat niet hielp bij het maken van de kring. Ook kun je bespreken wat ze allemaal moesten doen (welke vaardigheden ze moesten inzetten) om de activiteit te laten lukken.

Activiteit 6 → Het jassenspel

Tijdens dit spel heb je het met kinderen over de verschillende rollen - de verschillende jassen - die ze hebben.

Maak verschillende 'jassen'. Bijvoorbeeld: stoer – druk – enthousiast – grappig – verlegen – brutaal – stil – bazig – onzeker – behulpzaam.

Je kunt kinderen zelf een 'jas' laten kiezen waarvan ze vinden dat deze bij hen past en er iets over laten vertellen. Je kunt kinderen ook een 'jas' voor een ander laten kiezen en laten uitleggen waarom hij/zij deze voor hem/haar gekozen heeft. Houdt het hierbij wel te allen tijde positief. Eerlijk mag best, maar gemeen niet.

Op deze manier krijgen kinderen steeds meer zicht op welke rollen ze innemen en welke keuzes ze daarin zelf kunnen maken. Welke rol wordt gewaardeerd, welke kwaliteit zit daar achter en op welke momenten zou je deze rol dan bewust ten goede kunnen inzetten? Welke rol wordt niet gewaardeerd en welke 'jas' zou je dan in plaats daarvan kunnen proberen of wie zou jou daarbij kunnen helpen?

Alle activiteiten bij elkaar vind je achter in dit e-book.

Hoofdstuk 4: Norming

Waarden, normen, regels en routines die binnen de groep (gaan) gelden worden in deze fase bepaald en vastgelegd. Deze fase moet direct na de aanvang van het schooljaar aandacht krijgen en dus niet pas na fase 1 en 2. Als groep ga je in deze fase bepalen: Hoe willen we 't hebben hier in de klas, en met elkaar? Zo krijgen jullie de regels in de groep helder. Zie hiervoor ook het volgende hoofdstuk over Klassenmanagement.

Voordat alles staat en helder is, begeleid jij als leerkracht ook deze fase nadrukkelijk. Dit doe je door positieve feedback te geven bij gewenst gedrag en door gesprekken met de kinderen te voeren over de sfeer in de groep. Belangrijk is om kinderen mee te laten denken over de aanpak, de gewenste sfeer en hun mening ten aanzien van de groepswaarden en -normen.

Tip:

Leerlingen actief betrekken is belangrijk, omdat iets waar je zelf over hebt meegedacht en aan hebt bijgedragen voor meer motivatie zorgt, en daarmee ook meer verantwoordelijkheid om het na te leven. Je komt hen tegemoet in hun behoefte naar autonomie; een van de 3 basisbehoeften van leerlingen, naast relatie en competentie.

Positieve normen vs. risico op negatieve gedragsnormen

Laat je het groepsvormingsproces onbegeleid gebeuren? Geef je geen/onvoldoende aandacht aan afspraken, regels, routines en rituelen ontwikkelen in je klas? Dan loop je het risico op negatieve gedragsnormen. Probeer het dan nog maar eens goed te krijgen! Achteraf iets rechtbreien wat krom is, kost vele malen meer moeite, tijd, bloed, zweet en tranen dan het vanaf het begin goed aanpakken, nietwaar?

Het is uitermate belangrijk om dit proces samen met je leerlingen aan te vliegen. Ik begrijp als geen ander dat je hier tegenop kunt zien, en dat dingen even snel zelf doen gemakkelijker lijkt. Maar ik kom regelmatig in groepen waar groepsafspraken hangen die vanuit een methode of bepaalde aanpak vastgesteld zijn. Hier hebben de leerlingen dan geen actieve inspraak of invloed op. Ze werden opgelegd. En werken dan vaak niet.

Inspraak van je leerlingen is onmisbaar. Iets wat ze zelf bedacht hebben, waar ze hun mening en ideeën op hebben losgelaten en waar ze zelf aan hebben bijgedragen, zorgt voor meer motivatie en verantwoordelijkheid om er ook iets mee te doen. Denk eens aan je eigen situatie: is dat bij jou niet ook het geval?

Die klassenafspraken samen opstellen en maken draagt dus bij aan het gevoel van autonomie, een van de drie basisbehoeften van leerlingen naast relatie en competentie. En dat draagt actief bij aan een positieve groepsvorming.

Tip:

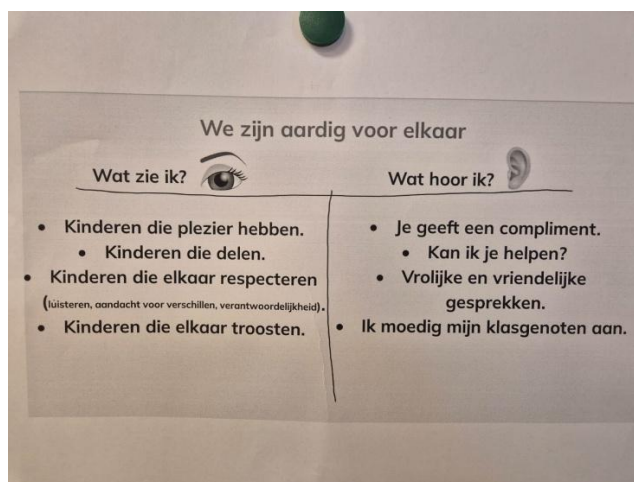
Actief regie voeren vanuit jouw rol als leerkracht op de fasen van de groepsvorming is dus belangrijk om de positieve normen te bewerkstelligen.

Helpend hierin is de **T-kaart** die ik als Licentie Specialist Klasse(n)Kracht veel en graag inzet. Het is een ontzettend praktisch en goed werkend hulpmiddel voor het aanleren van gewenst gedrag en om focus te leggen op de gekozen afspraken.

Op een T-kaart worden de afspraken en gewenste gedragsverwachtingen positief geformuleerd in concreet waarneembaar gedrag. De T-kaart dankt zijn naam aan de T-vorm.

Boven de horizontale lijn van de T schrijf je de afspraak die je centraal wilt stellen. Aan de linkerkant van de verticale lijn van de T schrijf je 'wat zie ik' in concreet waarneembaar gedrag, als deze afspraak goed wordt uitgevoerd. En aan de rechterkant van de verticale lijn van de T schrijf je 'wat hoor ik' in concreet waarneembaar gedrag, als deze afspraak goed wordt uitgevoerd.

Dit helpt leerlingen zich een betere voorstelling te maken van de gewenste gedragingen die passen bij de groepsafspraken.

Verdere inzet van de T-kaart samen met je leerlingen

Maak zo'n T-kaart ook samen met de leerlingen. Praat erover. Beeld het eens uit in een drama lesje. Zorg dat ze zich er een goede voorstelling van kunnen maken door tussendoor ook steeds, als je gewenst gedrag ziet wat bij een afspraak hoort, dit te benoemen. Ook dit helpt kinderen steeds meer te begrijpen welk concreet en positief gedrag er gewenst is en hoort bij een afspraak.

De T-kaart kun je zichtbaar ophangen waardoor je er een aantal dagen echt de aandacht aan kunt blijven geven en regie op kunt voeren (leiding aan kunt geven).

Zit de afspraak er goed in? Dan blijf je herhalen maar kun je van een andere afspraak een T-kaart gaan maken met de groep en deze centraal stellen. Net zo lang tot je ze allemaal hebt gehad en er een rijtje van 4 of 5 T-kaarten met concreet en positief omschreven gedragsverwachtingen aan de muur hangt.

2 Concrete activiteiten voor de stormingsfase

Activiteit 1 → Maak een placemat

Vaak zie ik in een klas wel 20 afspraken hangen. Dat onthoudt geen hond. Het werkt veel beter om er 4 of 5 te kiezen, waarbij je de T-kaarten gebruikt om er actief regie op te voeren en kunt oefenen tot het helemaal goed gaat (en blijft gaan).

Gebruik eens de placematwerkvorm om leerlingen te laten nadenken over welke afspraken belangrijk zijn om de gewenste situatie in de groep te bereiken. Dit levert misschien wel 15 verschillende regels op. Dat zijn er dus te veel om goed regie op te kunnen voeren. Vervolgens gaan jullie kiezen waardoor je uitkomt op maximaal 5 afspraken.

Dit kun je doen door de leerlingen ieder 3 stickers te geven en de 3 afspraken te laten kiezen die ze het allerbelangrijkste vinden. De afspraken met de meeste stickers worden de groepsafspraken. De leerlingen kiezen er 4 (de 4 met de meeste stickers) en jij als leerkracht kiest de 5e als je er nog een mist die je wel belangrijk vindt om te noemen.

Kies om te beginnen de belangrijkste afspraak die nog het moeilijkst is voor de leerlingen. Merk je na een week nog weinig of onvoldoende vooruitgang, zet deze regel dan gerust nog een 2^e week centraal. Gaat het goed dan door naar de volgende. Ook de andere regels zijn nog steeds van toepassing en kun je waar nodig natuurlijk blijven herhalen. Prachtige werkwijze die ik standaard als Licentie Specialist Klasse(n)Kracht adviseer op meerdere plekken.

‘Activiteit’ 2 → Spiegelpraat

Met spiegelpraat herhaal of verwoord je wat een (jong) kind zegt of doet. Het helpt kinderen niet alleen taal te ontwikkelen, maar ook om zich begrepen te voelen.

Tegelijkertijd kun je hier een afspraak aan koppelen, wat helpt om het gewenste gedrag te tonen en te oefenen.

Als leerkracht moet je het goede voorbeeld geven, consequent handelen en realistische afspraken maken. Met spiegelpraat zul ook jij je acties en uitspraken terug horen en zien. Niet altijd gemakkelijk, maar wel belangrijk.

Alle activiteiten bij elkaar vind je achter in dit e-book.

Doelen en aandacht tijdens de Gouden Weken

Deze eerste 3 fasen vallen onder de Gouden Weken, direct na de start van het schooljaar.

De Gouden Weken zijn in het algemeen samen te vatten:

Doelen tijdens de Gouden weken:

- Aandacht geven aan positieve groepsvorming,
- Actief werken aan het vormen van een positieve groepsdynamiek,
- Veilige en betrokken sfeer creëren,
- Voorkomen van pesten,
- Werken aan de sociale cohesie.

Geef aandacht aan:

- Kennismaking en elkaar leren kennen.
- Normen, waarden, regels, routines.
- Het creëren van een veilige sfeer.
- Overeenkomsten en verschillen.
- Hoe kunnen we prettig met elkaar samenwerken en samenspelen?
- Sociale cohesie: hoort iedereen erbij?

Nog 6 Concrete activiteiten voor de Gouden WEken

Activiteit 1 →Memory

Vraag of maak van iedere leerling een duidelijk herkenbare foto.

Laat iedere leerling een collage maken waarop ze bijvoorbeeld hun favoriete eten, favoriete vakantieland of sport/hobby zetten.

Laat de klas in 2-tallen spelen. Ze moeten de juiste leerling aan de juiste collage koppelen.

Het eerste koppel dat alle combinaties goed heeft wint een prijs!

Activiteit 2 →Zoek iemand die

Maak een invul werkblad en stimuleer kinderen iets nieuws te weten te komen over iedere leerling. Dat kan gaan over de gezinssituatie, hobby's, sporten, vakanties maar ook over dromen, wensen of 'wat wil je later worden'.

Activiteit 3 → Ik ben de enige die

Laat iedere leerling iets noemen waarin hij/zij denkt de enige te zijn. Is er toch nog iemand anders die dat ook heeft of vindt, dan stappen deze leerlingen naar voren. Voorbeeld; 'Ik ben de enige die... niet van chocolade houdt.' Of; 'Ik ben de enige die... op badminton zit.' Of; 'Ik ben de enige die... lopend naar school komt.' Verzin er maar op los.

Zo ontdek je soms verrassende overeenkomsten of leer je weer iets nieuws van een ander.

Activiteit 4 → Natekenen

Maak drietallen. Eén van de 3 leerlingen maakt een (eenvoudige*) tekening. Eén van de 3 leerlingen gaat de tekening omschrijven aan de andere leerling die de tekening niet kan zien maar op basis van de omschrijving de tekening zo goed als mogelijk moet natekenen. Herhaal dit een paar keer.

Leerlingen leren zo goed naar elkaar te luisteren, aanwijzingen te geven en op te volgen.

*Afhankelijk van de leeftijd en/of het aantal keren dat je dit spel gespeeld hebt, kunnen de tekeningen van heel eenvoudig naar uitgebreid gaan.

Activiteit 5 → Kind van de dag

Hang een poster op in de klas en benoem elke dag 1 leerling tot 'Kind van de dag' of 'Het zonnetje van de dag' of 'De topper van de dag'. De poster hangt er bij binnenkomst 's ochtends tot einde van de dag en iedere leerling schrijft een compliment op de poster voor deze leerling. De poster gaat aan het eind van de dag mee naar huis.

Let er wel op dat kinderen weten wat een compliment is en elke soorten complimenten je kunt geven. Zodat er niet alleen iets op staat over het uiterlijk of de spullen van deze leerling, maar ook over wat deze leerling goed kan of over kwaliteiten van deze leerling.

Activiteit 6 → Dromenboek

Vind je het leuk om aan het eind van het jaar terug te kunnen kijken als onderdeel van het afscheidsritueel? Maak dan ergens in de eerste weken van het schooljaar eens een dromenboek. Laat kinderen schrijven of tekenen of een collage maken (of allemaal samen) van hun droomjaar.

Wat willen ze leren? Wat willen ze doen? Wat willen ze bereiken, individueel of samen met iemand anders? Wie willen ze beter leren kennen? Etc.

Leuk om hier na de kerstvakantie weer eens naar te kijken en aan het eind van het schooljaar op terug te blikken. Wat is gelukt, wat neem ik mee naar volgend jaar. Welke successen kunnen we vieren? Wat was leuk maar ook wat was misschien minder leuk?

Je ziet het, er zijn genoeg leuke mogelijkheden om elkaar beter te leren kennen. Breek het ijs, begeleid gedoe en stel zo snel mogelijk duidelijk regels op. Jullie zullen er de rest van het jaar baat bij hebben.

Alle activiteiten bij elkaar vind je achter in dit e-book.

Hoofdstuk 5: Klassenmanagement: de klas op rolletjes

Klassenmanagement is een belangrijk onderdeel van het vormen van regels, routines en rituelen, dat bij fase 3 (norming) komt kijken. Omdat klassenmanagement een specifiek en belangrijk deel is, heb ik er een apart hoofdstuk van gemaakt.

Goed klassenmanagement is een belangrijke voorwaarde om te komen tot inhoudelijk kwalitatief onderwijs en draagt bij aan het verminderen van ongewenst gedrag in de klas. Laat dit nou ook van invloed zijn op het welbevinden en het welzijn van de leerkracht! Goed klassenmanagement is dus win-win.

Waar gaat klassenmanagement over?

Klassenmanagement gaat over alles wat komt kijken bij het creëren en organiseren van een optimale leeromgeving, het verzorgen van effectief onderwijs en het voorkomen van ordeverstoringen.

Concreet bestaat het uit:

1. Afspraken en regels,
2. Routines,
3. De vormgeving en keuze van didactische werkvormen,
4. De organisatie van materialen, tijd, omgeving en ruimte,
5. Preventief en curatief omgaan met ongewenst gedrag en ordeverstoringen,
6. De voorbereiding van lessen.

In dit hoofdstuk gaan we uitgebreid in op deze onderdelen.

*Wil je onderstaande informatie in een overzichtelijke en handige checklist? Je vindt 'm als **gratis** download op mijn website; www.twinkeling-coaching.nl/materiaal*

1. Afspraken en regels

Vooral tijdens de Gouden Weken, aan het begin van het schooljaar, staat het opstellen van klassenregels centraal. Maar afspraken en regels maken en aanscherpen is het hele schooljaar door belangrijk.

Hoe dat gebeurt is overal anders. Wat op de meeste plekken wel gebeurt is dat de regels en afspraken samen met de kinderen worden opgesteld. Heel belangrijk, want zo voelen de leerlingen zich betrokken, gehoord en begrepen. Ze snappen het nut van de regels zo ook beter en houden zich er vaker aan. Welke leerkracht wil dat nou niet?

Hoe pak jij dit aan?

Zelf vind ik het mooi om eerst aan de leerlingen te vragen wat zij zelf belangrijk vinden en wat ze van elkaar verwachten. Het valt me op dat er veel regels en afspraken van huis uit worden meegenomen. Als je daarna als leerkracht uitlegt wat jij belangrijk vindt en verwacht, snappen de kinderen dat over het algemeen beter.

Naast het samen opstellen van regels en afspraken is het leuk en belangrijk om een **beloningssysteem** in te zetten. Voor het de individuele leerling, een tafelgroepje en de hele klas. De focus zal liggen op complimenten en het motiveren van positief gedrag. Maar jullie kunnen ook samen nadenken over **maatregelen** bij ongewenst gedrag. Als je deze vooraf al helder hebt, is het gemakkelijker om je eraan te houden en is het duidelijker voor iedereen. De leerlingen zullen elkaar dan ook verantwoordelijk houden voor het naleven van de regels.

Tenslotte moet je als leerkracht het **goede voorbeeld** geven. En dat kan nog wel eens een uitdaging zijn, nietwaar? Regels en routines werken alleen als ze voor de leerlingen – en voor jezelf!- duidelijk, redelijk en uitvoerbaar zijn. Maak afspraken over spullen pakken en vooral over opruimen. Leg uit waarom opruimen belangrijk is (anders raak je dingen kwijt en kun je ze volgende keer niet terugvinden) en **valueer** het opruimen regelmatig – ook als het goed gaat.

Houd het vooral positief. Geef veel **complimenten** als leerlingen zich individueel of klassikaal aan de afspraken houden.

Tip:

Maak samen met de klas een T-kaart (zie kader in hoofdstuk 4) van elke klassenafpraak. Zo omschrijf je elke afspraak nog specifiek in concreet waarneembaar gedrag. Wat zie ik? Wat hoor ik? Omschrijf je verwachtingen in positieve en begrijpelijke taal.

2. Routines

In de klas heb je waarschijnlijk meer routines dan je in eerste instantie denkt.

Bijvoorbeeld:

- Hoe gaan we naar buiten en terug naar binnen? ____ (vul in)
- Wat doen we tijdens leswissels en pauzes in de klas? ____
- Wanneer mag je naar de wc en hoe weten we of er al iemand naar de wc is? ____
- Met welk signaal of handgebaar laten we zien dat de klas stil moet zijn? ____
- Welke routines gelden er tijdens zelfstandig werken? Bijv. stoplicht, stemvolumemeter, vragenblokje, timetimer, samenwerken/alleen. ____
- Wat doe je als je klaar bent met je werk, waar lever je het in, en waar zie je dat? ____
- Mogen leerlingen zelf nakijken? ____
- Zijn er leerlingen die het werk ophalen? ____
- Welke looproutes zijn er in de klas? ____
- Hoe praten we en lopen we door de klas als er geconcentreerd gewerkt wordt? ____
- Hoe gaan we om met de schoollaptops? ____
- Hoeveel leerlingen mogen er tegelijk staan bij de boekenkast/puntenslijper/kraan/etc? ____
- Wanneer mogen kleuters een andere activiteit kiezen op het kiesbord? ____
- Hoe ga je je huiswerk organiseren en hoe wordt dit gecommuniceerd? ____

Denk ook aan routines juist tijdens de losse momenten. De overgang van de instructie naar de (zelfstandige) verwerking, de leswissels tussendoor, de pauzemomenten in de klas, de momenten waarop de leerlingen vanuit een pauzemoment weer de klas in komen of andersom vanuit de les de pauze in gaan.

Veel onrust en problemen zie ik vaak in die momenten ontstaan. Als jij als leerkracht op die momenten geen structuur biedt, routines hebt en daardoor ook geen duidelijkheid kunt geven aan de leerlingen zorgt dat voor ongewenst gedrag, een negatieve sfeer, er lekt kostbare onderwijstijd weg en er ontstaan soms zelfs gevaarlijke situaties.

Met structuur en routines bied je duidelijkheid en ontstaat er minder tot geen ruimte voor ongewenst gedrag. Dat voorkomt een negatieve sfeer, het weglekken van kostbare tijd en soms zelf gevaarlijke situaties.

Tips voor routines:

- **Oefen**, vooral met kleuters, heel vaak naar buiten en naar binnen gaan. Dit zal meestal in een rij twee-aan-twee gebeuren. We spreken af dat we lopen, niet rennen, en stil zijn op de gang.
- Geef iedere leerling een **rijmaatje**. Maak bij de kleuters een verdeling van oudere en jongere kleuters. Zo kunnen de oudsten de jongsten routines aanleren.
- Maak voor elke les de routines rondom je verwachtingen **visueel**. Zo vergeet je niks te benoemen na de instructie en voor de zelfstandige verwerking. Het is ook

een visueel geheugensteuntje voor je leerlingen waarmee je onnodige vragen opvangt.

- Zet op een **sheet** standaard:
 - Welke opdracht wordt er gemaakt?
 - Hoeveel tijd is daarvoor (time timer)?
 - Samenwerken of zelfstandig (stoplicht)?
 - Acceptabel stemvolume (stemvolumemeter)?
 - Als klaar: waar inleveren / zelf nakijken of niet (klaaropdrachten)?
- Wanneer mogen leerlingen jou wel of niet **storen**?
Bij de kleuters kun je een bloemenketting omhangen en in de midden- en bovenbouw kun je werken met een stoplicht.
- Wat moeten leerlingen doen als ze jou niet mogen storen?
 - Kleuters kunnen een **schoudermaatje** of oudere kleuter met fluisterstem om hulp vragen.
 - Voor oudere leerlingen: sla de opdracht over en ga verder met de volgende opdracht. Of vraag het met een fluisterstem aan je schoudermaatje.
- Geef zelf het **goede voorbeeld**. Denk aan je eigen looproutes, je lesopbouw, wanneer je wel en niet beschikbaar bent en hoe je dit aangeeft, je eigen stemvolume, kondig op tijd aan wanneer je gaat starten en stoppen, geef ruimte om even te lopen en praten en spreek signalen en tekens af. Blijf oefenen. Goed voorbeeld doet goed volgen!
- Zorg dat je vertelt wat komen gaat, wanneer je gaat stoppen met de les, kondig dat op tijd aan. Geef kinderen ruimte om op te ruimen en even te lopen en praten. Kader dit met bijvoorbeeld het gebruik van een time timer en spreek een teken of signaal af wanneer je weer wilt beginnen. Blijf dit oefenen en evalueer dit regelmatig - ook als het goed gaat.

3. De organisatie van materialen, tijd, omgeving en ruimte

Dan aandacht voor je lokaal:

Een ordelijke omgeving geeft iedereen rust.

Bedenk wat je wilt ophangen en met welk doel je dat doet. Een verjaardagskalender hoeft bijvoorbeeld niet continu in het oog te hangen. Je kunt een verjaardag bijvoorbeeld een paar dagen van tevoren aankondigen op het bord.

Wat is de beste plek voor de instructietafel en de boekenkast (en de zand- of watertafel voor kleuters)? Denk aan looproutes en routines waarmee je zo min mogelijk leerlingen stoort. Heb jij er zicht op en kun je snel ingrijpen als nodig? Zorg dat er niets achter jouw rug gebeurt. ____ (vul in)

Is er een bak voor regenlaarzen / schoenen / pantoffels voor de kleuters? En voor de gymspullen? ____

Wat doe je met stoeltjes uit de kring als de leerlingen met de werkles starten?

Zit iedereen 2-aan-2, met z'n 3-en of wissel je af? Hoe en wanneer bepaal je dit? ____

Heb je een dagprogramma, dagritmekaart of dagrooster op het bord? ____

Heb je afspraken, regels en routines zichtbaar gemaakt voor iedereen? ____

Kijk eens goed: is alles nog overzichtelijk en ordelijk? Kan iedereen alles goed zien en zijn prioriteiten duidelijk? Zorg dat er zo min mogelijk afleiding en rommel is.

4. Preventief en curatief omgaan met ongewenst gedrag en ordeverstoringen

Bij een goede band tussen leerling en leerkracht zullen regels, procedures en consequenties eerder geaccepteerd worden. Dus een goede band opbouwen met iedere individuele leerling is ontzettend belangrijk voor goed klassenmanagement.

Zorg voor 1-op-1 momenten. Speel even mee, vertel iets persoonlijks, toon interesse en laat vooral zien dat je er bent. De ene leerling zal hier meer behoefte aan hebben dan de ander. Maar ook de leerling die niet om aandacht vraagt, verdient een momentje. Uiteraard wil je zo snel mogelijk alle namen uit je hoofd leren.

Als iedere leerling - de drukke en bewegelijke, maar ook de stille en in zichzelf gekeerde – weet dat ze gezien, gehoord en geaccepteerd worden, straalt dat uit naar de hele klas. Dit komt de hele groepsdynamiek en sociale acceptatie ten goede!

Ken jij iedere leerling goed? Dan kun je hun talenten en sterke kanten ook inzetten voor de groep. Zo voelt iedereen zich nuttig en gewaardeerd. Een soort teamcoaching, maar dan voor kinderen.

Positieve relaties onderling

Als leerkracht begeleid je ook het proces van goede onderlinge relaties tussen de leerlingen. Met coöperatieve werkvormen (zie punt 3 hierboven) stimuleer je samenwerking in een veilige en afgebakende omgeving.

Zo leer je aan dat samenwerken leidt tot plezier, je van elkaar kunt leren en iedereen overeenkomsten heeft. Wat een fantastische les!

Overzichtelijke samenvatting

Met mijn visueel “Een goed pedagogisch klimaat” geef ik je op overzichtelijke wijze mee hoe je de band met elke leerling opbouwt, een goede werksfeer in de klas creëert en regels en structuur implementeert.

*De visueel vind je als **gratis** download op mijn website; www.twinkeling-coaching.nl/materiaal*

5. De voorbereiding van lessen

Bij dit onderdeel valt vaak nog veel winst te behalen, merk ik tijdens mijn coachingstrajecten.

Goed timemanagement is onmisbaar om te zorgen dat de lesvoorbereidingen prioriteit hebben. *Op mijn website vind je diverse praktische blogs over goed timemanagement; www.twinkeling-coaching.nl/blog*

- Stel jezelf boven de lesstof door met een goede voorbereiding precies te weten wat er in de les wordt aangeboden,
- Ken het lesdoel en het niveau van samenwerking en koppel daar werkvormen aan, zodat je een doordachte ontwikkeling in de leerlijn krijgt,
- Sluit aan bij de voorkennis en belevingswereld van de leerlingen met een realistisch doel,
- Hoeveel tijd kost een werkvorm en welke materialen heb je daarvoor nodig?
- Anticipeer op groepssamenstellingen, materialen en mogelijk (problematisch) gedrag.
- Bouw extra tijd in voor opruimen, pakken en uitdelen. Met afspraken en routines zal dit steeds sneller en soepeler gaan.
- Zorg er bij de voorbereiding voor dat je eigen spullen klaarliggen. Kopietjes, verf, scharen, laptops. Alle materialen moet je klaar hebben om onrust en tijdsverlies te voorkomen.

Met de visual **Didactische Vaardigheden** bied ik een overzichtelijke samenvatting voor onder andere lesvoorbereiding, beredeneerd aanbod, actieve betrokkenheid, differentiatie en evaluatie.

*Je vindt ook deze visual als **gratis** download op mijn website; www.twinkeling-coaching.nl/materiaal*

Deel 2: De Zilveren Weken

In de periode na de kerstvakantie breken de bekende Zilveren Weken aan. Tijd om terug te gaan naar het positieve niveau van voor de kerstvakantie, veranderingen en ervaringen te verwerken, óf om met een schone lei te beginnen zodat je nu wél een fijne en veilige omgeving kunt bieden.

De eerste fasen van kennismaking, de rangorde, regels en afspraken en groepsvorming (de Gouden Weken) zitten er in principe op. De groep, het collectief aan individuele leerlingen, werkt als geheel. Niet dat het allemaal zonder slag of stoot gaat, dat is tenslotte normaal in een dynamische omgeving. Wanneer de groep goed staat, kan er beter gewerkt worden aan de leerdoelen, omdat leerlingen minder bezig zijn met elkaar en met de regels.

Nu is het tijd om deel 2 van de groepsvormingsfasen te doorlopen en de groepsvorming te versterken.

Hoofdstuk 6: Performing

De Zilveren Weken – de periode na de kerstvakantie dus – zijn het perfecte moment om groepsvorming te versterken en te verdiepen.

Ervaringen die leerlingen tijdens de vakantie hebben opgedaan, weg van hun vertrouwde, dagelijkse omgeving en klasgenoten (vriendjes), worden mee de klas in genomen. Als leerkracht moet je goed kijken waar de individuele leerlingen behoefte aan hebben natuurlijk. Is hun gedrag veranderd? Zijn ze opeens stiller geworden of juist baldadiger? Is er mogelijk iets gebeurt tijdens de vakantie of moeten ze hun draai weer vinden?

Zijn er wijzigingen of wisselingen in de groepssamenstelling? Zijn er leerlingen weg of bijgekomen, is er een nieuwe stagiair, etc. Dat kan van invloed zijn op de eerder doorlopen fasen, want iedere wijziging is van invloed op de groepsdynamiek.

Het is nu eerst zaak om zo snel en zo soepel mogelijk terug te komen op het positieve niveau van vóór de kerstvakantie, zodat je met de performingsfase aan de slag kan. Het is belangrijk om na de kerstvakantie alles weer te herhalen, om op te frissen wat in die 2 weken vakantie is weggezakt: regels + routines + klassenmissie + klassenmanagement.

Mocht het voor de kerstvakantie al gelukt zijn om de eerste 3 fasen goed te doorlopen en hebben jullie al een stevig fundament kunnen leggen, dan is er niks mis met het **eerder beginnen** van de performingsfase!

Als de rust is teruggekeerd

Om echt goed met elkaar te kunnen samenwerken en samenspelen, hebben leerlingen veel verschillende **vaardigheden** nodig. Dat is niet alleen belangrijk voor hun schooltijd maar in hun gehele latere leven. In het werk, in onze maatschappij, is het van belang om deze vaardigheden goed te ontwikkelen. Deze vaardigheden leren ze door gerichte activiteiten die aandacht geven aan het ontwikkelen en oefenen van deze vaardigheden.

Er is niet voor niets een hele leerlijn '**samenwerkingsvaardigheden**'. Deze leerlijn geeft jou als leerkracht zicht op de verschillende vaardigheden: op welk moment zou je leerling een vaardigheid zo ongeveer moeten beheersen? Zodra je daar inzicht in hebt kun je ook beredeneerd activiteiten kiezen die aansluiten bij de ontwikkelingsfase van jouw leerlingen op gebied van samenwerkingsvaardigheden.

Geef je leerlingen goede input en **positieve feedback** tijdens en na deze activiteiten. Vraag ze ook hoe zij het hebben ervaren en wat er de volgende keer beter kan. Gebruik de T-kaart (zie kader in hoofdstuk 4) om gewenst gedrag te stimuleren. En zorg dat de leerlingen ook steeds met kinderen in wisselende samenstellingen werken om de groepsvorming te versterken.

In de Zilveren Weken doen met je klas

- Bespreek wat iedereen tijdens de kerstvakantie heeft meegemaakt. Goede en minder positieve **ervaringen** zijn beide belangrijk. Bepaal hoe deze ervaringen hun gedrag beïnvloeden en of je er iets mee moet.
- **Regels, routines en rituelen** herhalen en aanscherpen,
- **Sociale cohesie** versterken om de gewenste groepsdynamiek in stand te houden, te verdiepen en te bevestigen, ook om pesten te voorkomen of aan te pakken.
- Was de **groepsdynamiek** voor de kerstvakantie nog niet optimaal? Begin hier dan met een schone lei (voor zover mogelijk) aan te werken. Je wilt tenslotte een veilige en betrokken sfeer bieden in de klas.
 - Verwelkom iedereen bij de deur terug in de klas bij binnenkomst na de kerstvakantie (kun je meteen iedere leerling individueel in de ogen kijken),
 - Herhaal de afgesproken normen en afspraken,
 - Geef aandacht aan het begrip voor en de acceptatie van verschillen tussen mensen,
 - Zet groepsvormende activiteiten en *energizers* in,
 - Werk aan samenhorigheid,
 - Geef aandacht aan reflectie, ook als het goed gaat,
 - Leer elkaar nog beter kennen door ervaringen te delen.

Dit kun je ook opbouwen. Ik hoor in de praktijk regelmatig dat er zo min mogelijk coöperatieve werkvormen ingezet worden omdat het altijd gedoe geeft. Er wordt niet fijn gewerkt of leerlingen zijn totaal niet meer taakgericht aan het werk. De leerkracht is bang dat het dan escaleert en ten koste gaat van het leren, terwijl je als leerkracht natuurlijk zo graag wilt bijdragen aan hun ontwikkeling. Daaronder ligt vaak de angst om de controle te verliezen en dat misschien je collega's of de directie daar dan wat van vindt. Ook allemaal begrijpelijk.

Het is dan ook iets wat de kinderen moeten leren, maar jij misschien ook. Wat hebben de kinderen van jou als leerkracht nodig om op een goede manier samen te werken? Kaders, duidelijkheid, regels en structuur. Dit kun je hen bieden. Wat wil je doen? Welke groepjes ga je maken? Wat mogen ze wel? Hoeveel tijd krijgen ze? Wat kunnen ze doen als ze eerder klaar zijn? Waar mogen ze werken? Etc. etc. etc. Ondertussen loop jij rond en geeft feedback en feedforward.

Je motiveert kinderen door hen te complimenteren. Je maakt een inhoudelijk praatje met hen over wat ze doen, hoe ze dat aan het aanpakken zijn en hoe het gaat. Mooie momenten deel je even klassikaal met de hele groep (als voorbeeld van gewenst gedrag).

Je hoeft ook niet elke les meteen een coöperatieve werkvorm in te zetten. Je hoeft ook niet elke dag een andere coöperatieve werkvorm te gebruiken. Begin eens met 1 werkvorm die je gaat oefenen. De kinderen moeten dit oefenen maar jij ook. Gaat dat goed, dan kun je een nieuwe werkvorm toevoegen die je dan weer gaat oefenen. Zijn jullie hier steeds vaardiger in dan kun je een 3^e werkvorm kiezen en voel jij je misschien al zeker genoeg om elke dag een keer een coöperatieve werkvorm in te zetten. Zo groeien de leerlingen in hun vaardigheden, gevoel van competentie en jij groeit in je zelfvertrouwen.

Van iedere leerkracht krijg ik na een tijdje terug; 'het maakt ook mijn werk zoveel leuker!'

9 Concrete activiteiten voor de performingsfase

Activiteit 1 → Gelukkig nieuwjaar!

Vier samen het nieuwe jaar. Geef een feestje in de klas, neem allemaal wat lekkers mee of maak het samen. Met wat lekkers om te drinken erbij en een vrolijk muziekje op – uiteraard uitgekozen door je leerlingen – maken jullie er een gezellig feestje van.

Activiteit 2 → Bingo!

Laat de leerlingen ieder een eigen werkblad maken met activiteiten die ze in de komende periode willen meemaken of doen. Daar kan van alles op staan: van een gezellig logeerpartijtje tot het lezen van een nieuw boek. Door er een bingo-activiteit van te maken, stimuleer je je leerlingen tot nieuwe ideeën en ervaringen. Loop rond in de klas om wat ideeën over te nemen op kleine blaadjes die je vervolgens in een zakje of grote hoed stopt. Laat de leerlingen vervolgens om en om een briefje uit de hoed halen. Degene die heeft gewonnen mag een activiteit kiezen om te doen met de klas, bijvoorbeeld het kiezen van het volgende boek.

Activiteit 3 → Welke is fout?

Ieder leerling schrijft 3 stellingen over zichzelf op. Twee zijn waar en 1 is niet waar. De andere leerlingen moeten raden welke niet klopt.

Dit kun je klassikaal spelen of door de inzet van een wandel-wissel-uit of 2praat werkvorm.

Activiteit 4 → Anders of hetzelfde

Laat de leerlingen vrij rondlopen door de klas. Bij het signaal dat je geeft vormen ze een paar met degene die het dichtste bij ze staat. Met die persoon gaan ze 3 overeenkomsten en 3 verschillen opschrijven. Bijvoorbeeld: ik heb blauwe ogen en jij bruine. Of, ik hou van voetbal en jij van hockey.

Activiteit 5 → Het complimentenspel

De kinderen geven elkaar complimenten. Niet over hun uiterlijk of spullen, maar juist over elkaars karakter, vaardigheden of kwaliteiten. Houd van tevoren een klassengesprek over het geven van complimenten, wat iedereen wel en niet fijn vindt om te horen en wat gepast en ongepast is bij het geven van complimenten. Wie buiten de klas ook complimenten uitdeelt, krijgt een extra punt. Aan het eind van de week heeft de grootste complimentengever gewonnen.

Activiteit 6 → Wie is de complimentenmol?

De hele dag deelt 1 leerling subtiel complimenten uit. Aan het eind van de dag moet iedereen raden wie de complimentenmol was.

Activiteit 7 → Het emotiespel

Maak symbolen voor verschillende emoties. Leg deze symbolen in de hoeken van de klas. Bespreek de emoties met de leerlingen en noem een gebeurtenis, situatie of activiteit. De leerlingen lopen vervolgens naar de hoek met de emotie die zij daarbij voelen.

Voorbeelden zijn: schoolreisje, kamp, zwemles, gym, feestjes, verjaardag, buitenspelen, naar een nieuwe school, logeren, etc.

Activiteit 8 → Het alfabetspel

Maak teams en bedenk een thema, zoals dieren. Bij iedere letter van het alfabet schrijft het groepje een woord op. Het groepje met de meeste juiste antwoorden wint.

Andere thema's – afhankelijk van de leeftijd – zijn: landen, hobby's, sporten, beroepen, eten, etc.

Activiteit 9 → Terug en vooruit

Schrijf op een groot vel wat er vóór de kerstvakantie allemaal bereikt, gedaan en geleerd is. En vervolgens wat iedereen de komende tijd, in de Zilveren Weken, wil leren, doen en bereiken. Bewaar die poster goed, want in de Bronzen Weken komt ie weer tevoorschijn!

Alle activiteiten bij elkaar vind je achter in dit e-book.

Deel 3: De Bronzen Weken

De laatste fase van de groepsvorming in de klas is de **Adjourning fase**. In de Bronzen Weken, de weken vóór de zomervakantie, de laatste weken van het schooljaar, ga je als leerkracht met deze fase aan de slag. Tijd om te reflecteren en om afscheid te nemen.

Hoofdstuk 7: Adjourning

De Bronzen Weken voor de zomervakantie voelen vaak een beetje gek. Er hangt iets in de lucht. Sommige kinderen, of hele klassen, worden een beetje sentimenteel, maar er kan ook onzekerheid heersen waardoor leerlingen zich gaan afzetten en er meer conflicten ontstaan.

Wie gaat er over? Wie blijven er achter? Komen we nog wel bij elkaar in de klas volgend jaar? Wie wordt onze nieuwe leerkracht?

Ook gedurende het schooljaar kunnen jullie met een mini-variant van deze fase te maken krijgen. Bijvoorbeeld als er een leerling gaat verhuizen of naar een andere school gaat, bij het vertrek van jou als leerkracht of als een combinatieklas wordt gesplitst met een lio-stagiair. Ook dan neem je afscheid van elkaar en dit kan weer effect hebben op de groepsdynamiek.

Voor al bij de overgang naar de middelbare speelt er veel.

Kinderen in groep 8 vragen zich af: wie gaat er met mij mee naar dezelfde middelbare school? Welke vrienden, maar ook minder fijne kinderen. Hoe gaat het zijn op het VO? Het is een spannende en soms onzekere periode. Iedereen gaat daar anders mee om. Je kunt als leerkracht zelf ook sentimenteel worden dat je de kinderen niet meer ziet volgend jaar. Neem voor al deze vragen en gevoelens ruim de tijd.

Een drukke periode

Vanuit de school wordt er standaard vaak aardig wat georganiseerd wat bij de adjourning fase hoort, vooral voor groep 8. Zoals een schoolkamp, een afscheidsmusical of uitzwaaien. Hierbij zijn de leerlingen én de leerkrachten bewust bezig met het afscheid nemen van elkaar en van de vertrouwde klas of school.

4 Concrete activiteiten voor de adjourningfase

Activiteit 1 → Voorbereiden

In je eigen klas kun je kinderen alvast voorbereiden op het VO. Bijvoorbeeld met een les Grieks, een kook- of bakles, of iets met techniek.

Activiteit 2 → Jaarboek

Met een geschreven jaarboek hebben ze een tastbare herinnering aan de leuke momenten. Je kunt hier ook een leuke fotoshoot voor organiseren. Dan kan ieder kind zelf foto's uitzoeken om in het boek te plakken of een collage mee te maken.

Activiteit 3 → Secret friend

Iedere leerling heeft elke dag een andere klasgenoot als secret friend waar ze iets leuks/liefs/aardigs voor moeten doen. Dit is ook leuk om in te zetten als je met meerdere klassen op schoolkamp gaat en je de groepen met elkaar in contact wilt brengen.

Activiteit 4 → Complimenten

Laat iedereen voor elkaar een compliment op een briefje schrijven. Als leerkracht doe je ook mee. De leerlingen kunnen de briefjes met complimenten vervolgens op een groot vel plakken, of in een boekje, of in hun jaarboek. Zeker weten dat ze ze over 20 jaar nog eens met veel plezier teruglezen.

Alle activiteiten bij elkaar vind je achter in dit boek.

Deel 4: Het hele jaar door

Tot nu toe deelden we het schooljaar in verschillende fasen in – de Gouden, Zilveren en Bronzen weken – met daarbij de bijbehorende groepsvormingsfasen en activiteiten.

Maar er zijn ook een aantal werkvormen en inzichten die je het hele jaar door gaan helpen met het verkrijgen van inzicht.

In dit deel gaan we in op het sociogram, de dynamische driehoek en veiligheid in de klas.

Hoofdstuk 8: Het sociogram voor inzicht in de sociale cohesie

Wil je als leerkracht meer inzicht krijgen in de sociale structuur die heerst in de klas? Dan kun je een sociogram inzetten, om zo inclusie te bevorderen, groepsproblemen aan te pakken of te voorkomen, en de klassensfeer in zijn geheel te verbeteren.

Een sociogram kun je al tijdens het begin van het schooljaar maken, bijvoorbeeld vlak voor de herfstvakantie, en neem je meerdere keren per jaar af.

Wat doet een sociogram?

- Een sociogram brengt de sociale verhoudingen en interacties binnen een basisschoolklas visueel in kaart.
- Het geeft een overzicht van hoe leerlingen zich tot elkaar verhouden en met wie ze graag of minder graag omgaan.
- Dit kan helpen om inzicht te krijgen in de sociale dynamiek en relaties binnen de groep.

Concreet kan een sociogram het volgende in kaart brengen:

1. **Vriendschappen:** Welke leerlingen beschouwen elkaar als vrienden en hoe sterk zijn die vriendschapsbanden?
2. **Isolatie:** Welke leerlingen hebben weinig of geen sociale interacties, en zijn of raken mogelijk geïsoleerd van de rest van de groep?
3. **Groepsvorming:** Welke kleine groepjes of subgroepen van leerlingen gaan vooral met elkaar om?
4. **Leiderschap en populariteit:** Welke leerlingen worden door veel klasgenoten gekozen als vriend of hebben een leidende rol in de groep?

5. **Afwijzing en conflicten:** Welke leerlingen kiezen elkaar niet of vermijden elkaar zelfs, wat op onderlinge conflicten of spanningen kan wijzen?

6. **Veranderende sociale relaties:** Door op verschillende momenten een sociogram te maken, kan je veranderingen in de sociale relaties en dynamiek binnen de groep volgen.

Hoe maak je een sociogram?

Vorbereidende vragen en observaties

Een sociogram stel je op basis van observatie en gesprekken op. Alleen observatie – welke leerlingen zie ik vaak met elkaar optrekken en wat voor gedrag tonen zij naar klasgenoten toe? – vertelt je namelijk niet alles. Maar wel veel!

Een sociogram is altijd een momentopname en de combinatie met observaties vanuit de leerkracht geven een bredere context. De kennis van de leerkracht van de leerlingen in de groep zijn van groot belang bij het duiden van het sociogram.

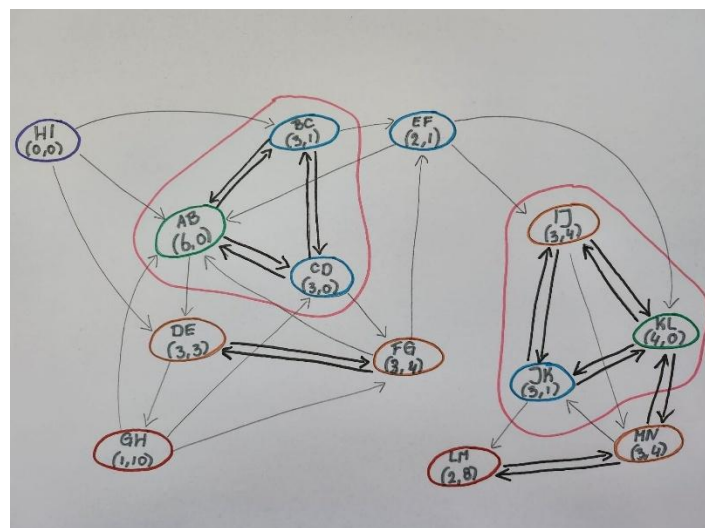
Stel leerlingen de volgende vragen tijdens het afnamemoment (groep 1-3 op papier/middenbouw digitaal of op papier/bovenbouw meestal digitaal):

Vraag 1: Met wie **speel** je graag samen? En met wie niet?

Vraag 2: Met wie **werk** je graag samen? En met wie niet?

De leerling moet 3 andere kinderen uit de klas noemen, niet meer en niet minder. Mogelijk komt hier een loyaliteitsconflict om de hoek kijken als ze tot een grotere groep behoren. Laat weten dat de antwoorden niet met anderen zullen worden gedeeld.

We vragen ook naar met wie ze *niet* graag samen spelen of werken, omdat dit inzicht geeft voor wederzijdse negatieve keuzes (wat is hier gebeurd?) of tegenstrijdige keuzes (leerling A speelt wel graag met leerling B, maar andersom niet). Dit zijn belangrijke bevindingen omdat er vaak meer achter zit wat aangepakt moet worden voor de sociale cohesie.

Het opstellen van het sociogram

Deel op basis van de antwoorden en je observaties alle leerlingen in de volgende posities in:

1. Populaire leerlingen: deze leerlingen worden het vaakst positief gekozen.
2. Controversiële leerlingen: deze leerlingen worden vaak zowel positief als negatief gekozen (deze groep heeft extra aandacht nodig).
3. Gemiddelde kinderen die ongeveer evenveel positief en negatief worden gekozen.
4. Genegeerde kinderen die bijna niet worden gekozen, zowel positief als negatief (deze groep heeft extra aandacht nodig).
5. Afgewezen kinderen die vooral negatief worden gekozen (deze groep heeft extra aandacht nodig).

Interessante vragen hierbij zijn:

- Wat doet dit kind, of heeft dit kind gedaan, om in deze groep geplaatst te worden?
- Wat heeft deze leerling nodig om een positieve positie te verkrijgen in de groep?
- Klopt de positie van het kind met het beeld dat jij als leerkracht van hem of haar hebt?
- Hoe is jouw band als leerkracht met dit kind?
- Is er een hulpvraag die deze leerling stelt met zijn of haar gedrag?
- Wat zou de rest van de groep voor deze leerling kunnen doen?
- Heeft dit kind aansluiting bij een leerling die positiever wordt beoordeeld?

Kortom: wat zijn de mogelijkheden vanuit de leerling zelf, vanuit de groep en hoe kun jij als leerkracht dit proces begeleiden?

Praat met deze leerling in mogelijkheden in plaats van in beschuldigingen. Ga op een positieve manier met de leerling aan de slag met zijn of haar talenten en kwaliteiten. Oefen met complimenten geven en aannemen. Alles wat aandacht krijgt groeit! Laat het positieve groeien.

Momenten om het sociogram af te nemen

Een sociogram neem je meerdere keren per jaar af. Dit kunnen vaste momenten zijn waarop de hele school dit doet (ik vind het altijd geweldig als dit soort activiteiten vanuit de school worden begeleid), maar je kunt het ook zelf op bepaalde momenten uitvoeren. Bijvoorbeeld als je veranderingen aanvoelt, of bezig bent geweest met groepsdynamiek.

Standaard adviseer ik altijd:

- rond de herfstvakantie,
 - en rond de voorjaarsvakantie,
 - en als je aan de slag gaat met de groepsvorming in een dynamische/moeilijke groep.
- Dan kun je met het tussentijds iets vaker afnemen van een sociogram monitoren welk effect je interventies hebben.

Tip:

Tussen de mei- en de zomervakantie kun je een eindsociogram maken om mee de geven aan de nieuwe leerkracht bij de overdracht, aangevuld met jouw inzichten, ondernomen acties en tips.

Hoofdstuk 9: De dynamische driehoek of loyaliteitsdriehoek

De dynamische driehoek is die tussen **leerkracht, leerling en ouders/verzorgers**.

Kinderen hebben van nature loyaliteit naar hun ouders toe. Daarom is het belangrijk om als onderwijsprofessional te investeren in goed contact met de ouders. Ook die ouders waarvoor je misschien zelfs 'gewaarschuwd' bent.

De loyaliteitsdriehoek, ook wel de dynamische driehoek genoemd, bestaat uit kind + ouder + leerkracht. Want een kind ontwikkeld vaak ook loyaliteit naar jou als leerkracht toe. Voor een kind kan zo'n loyaliteitsdriehoek heel spannend zijn. Daarom is het belangrijk om als leerkracht die band, ook met de ouders, te versterken en minder spannend te maken. Want jullie dragen het kind samen in diens ontwikkeling.

Tijdens oudergesprekken is het belangrijk de ouder(s) met respect te benaderen, te erkennen als 'deskundigen', als kenners van het kind. Luister goed, vat samen en vraag door. Door positief te reageren op hun inbreng voelen ouders zich serieus genomen en niet aangevallen.

Maak het persoonlijk, kijk elkaar in de ogen, neem een prettige en open houding aan. Communiceer helder en duidelijk. Herhaal de gemaakte afspraken aan het eind van het gesprek en zorg dat je ze nakomt. Dit alles zal je band met ouder én leerling goed doen.

Vragen die iedereen moet kunnen beantwoorden

De visie op de samenwerking met, en communicatie naar, de ouders toe is voor iedere school anders. En dus verschilt het handelen op dit gebied ook per school.

Daarom moeten de school als geheel (de directie of het IB) én de medewerkers allemaal de volgende vragen kunnen beantwoorden:

- Hoe zie jij de samenwerking van de dynamische driehoek?
- Hoe verhoudt deze samenwerking zich tot de groepsdynamiek in jouw klas?
- Welke momenten van het jaar ben jij hier actief mee bezig?
- Zijn er nog andere acties om deze driehoek te verstevigen?
- Wat doe je als er verstoord contact is?
- Wie betrek je erbij?
- Op welk moment ga je lastige gesprekken voeren?
- Welke administratie wordt hierop gevoerd?

Zo maak je oudergesprekken beter

Oudergesprekken kunnen jou als leerkracht, maar ook de leerling en de ouders, best wat stress opleveren. Aan jou als leerkracht de taak om deze gesprekken positief in te steken. Ze zijn uiteraard een enorm belangrijk onderdeel van de dynamische driehoek.

Je kunt aan het begin van het schooljaar gesprekken plannen, waarbij je de ouders meer laat vertellen over hun kind. Buig eventuele nare of negatieve opmerkingen van de ouders om tot iets positiefs en betrek het kind vooral bij het gesprek vanuit de visie en werkwijze die bij veel scholen geldt: “We praten niet *over* kinderen, maar we praten *met* kinderen”. Laat het kind merken dat jij achter ze staat en ze zal steunen.

Later in het jaar, bij een eventueel curatief oudergesprek, kun je ingaan op de leeruitdagingen of gewenst gedrag, waarbij jij de ouders om hulp vraagt bepaalde zaken in goede banen te leiden. Wat heb jij van hen nodig? Laat ook eens wat mooie werkjes van de kinderen aan ze zien.

Merk je aan het eind van het gesprek dat er behoefte is aan meer? Plan dan alvast een vervolgesprek of een telefonische afspraak in.

Zorg dat je van ieder gesprek een geschreven samenvatting maakt en deel gemaakte afspraken ook met de ouders. Houd het kort, beknopt en tot de essentie. Als je met een duo werkt, kunnen jullie deze taak mooi verdelen.

En sowieso: ga de gesprekken open en ontspannen in. Dan hebben jullie er allemaal het meeste aan.

Hoofdstuk 10: Veiligheid op school garanderen

Iedere onderwijsmedewerker is bekend met de **Wet Veiligheid op School**. Althans, dat mogen we hopen. In deze wet is vastgelegd dat scholen een zorgplicht hebben betreffende een sociaal veilige omgeving voor de leerlingen. Een welkome wet, wat mij betreft!

Als onderwijscoach en licentie specialist Klasse(n)Kracht is het mijn rol om het gesprek omtrent veiligheid op school te voeren met alle betrokkenen, dit periodiek terug te laten komen op de agenda, te monitoren, bij te sturen, te coördineren én reactief te begeleiden. Een intense en belangrijke klus.

Vele vragen omtrent veiligheid op school

Kijk eens of jullie eenduidig de volgende vragen kunnen beantwoorden. Zo niet, dan is er werk aan de winkel.

- Welke **visie** heeft het bestuur t.a.v. sociale veiligheid, pesten, inclusie en burgerschap?
- Wat zijn de **normen, waarden, regels, routines en rituelen** op school? Zijn ze zichtbaar en herkenbaar voor de kinderen én de teamleden? En voor de ouders?
- Hoe gaan wij hier **met elkaar om**? Wat vinden we belangrijk? Wordt hierover gesproken binnen het team? Wordt dit gecommuniceerd naar de ouders toe?
- Is er een **antipestprotocol** en is dat up to date? Wie is er verantwoordelijk voor de meldplicht? Hoe worden nieuwe medewerkers geïnformeerd?
- Wat doen we als iets **niet** gaat zoals wij willen? Door wie en hoe wordt hiernaar gehandeld? En wat gebeurt er vervolgens mee?
- Is iedere medewerker zich bewust van zijn **teamrol en verantwoordelijkheden**? Wat doen we als er iemand weggaat? Zijn er mensen die ondersteuning nodig hebben? Weet iedereen bij wie ze terecht kunnen met een vraag of zorg?
- Wie is betrokken bij de **leerlinggesprekken** en observaties? Worden deze periodiek uitgevoerd en/of inhoudelijk besproken tijdens een overleg?

Vragen specifiek voor de leerkracht

- Ken je de fasen van **groepsvorming** in de klas en hoe geef jij hier vorm aan?
- Welke plek heeft **burgerschap** in jouw lesprogramma?
- Hoe geef jij aandacht aan de **regels en afspraken** van de school in jouw klas?
- Hoe zet jij het **sociogram** in voor jouw klas?
- Welke methode gebruik jij voor de **sociaal emotionele vorming** van jouw leerlingen?

Veiligheid op school garanderen voor iedere leerling en het telkens toetsen van de Wet Veiligheid op School is iets dat het hele schooljaar door aandacht moet krijgen.

*De visual over de Wet Veiligheid op School vind je als **gratis** download op mijn website;
www.twinkeling-coaching.nl/materiaal*

Deel 5: Over mij en wat Twinkeling Coaching voor je kan betekenen

Misschien kende je me al. Heb ik jou of een collega gecoacht of heb je via iemand anders van mij gehoord.

Ik vind het in ieder geval geweldig dat je mijn e-book leest! Dank daarvoor.

Volg je me ook al op LinkedIn? Daar deel ik zeer regelmatig handige informatie

Christianne

Mijn achtergrond: wat ik kan

Toen ik jong was wilde ik rechten studeren. Tegen het eind van de havo kwam daar verandering in, ik koos voor de pabo. Werken met kinderen en bijdragen aan hun ontwikkeling vond, en vind, ik zo mooi.

In 2004 nam ik mijn diploma in ontvangst. Daarna stond ik voor verschillende groepen, groep 1, groep 8 en alles ertussenin, als korte en langdurige vervanger. De meeste werkervaring deed ik op in de bovenbouw, bij groep 6, 7 en 8.

Achteraf gezien had ik als startend leerkracht wel meer begeleiding willen hebben. Maar die was er niet. Dat is een grote reden waarom ik zelf jaren later in dit vak ben gestapt.

Wat ik doe

In 2022 heb ik Twinkeling Coaching opgericht. Het jaar daarvoor was ik begonnen aan de post-hbo opleiding tot Coach in het Onderwijs aan de Marnix Academie. In vond het stuk over coachen en begeleiden zó tof dat ik me daar verder in wilde ontwikkelen.

Bij Twinkeling Coaching begeleid en coach ik onderwijsprofessionals in hun ontwikkeling. Dat kan voor vraagstukken zijn zoals timemanagement, perfectionisme, administratie, communicatie, overzicht houden en samenwerking. Maar ook voor ontwikkeling ten behoeve van de kwaliteit van het onderwijs, zoals het verder ontwikkelen of verbeteren van klassenmanagement, pedagogische en / of didactische vaardigheden.

Regelmatig kwam ik in groepen waarbij ik voelde dat er meer speelde dan alleen de specifieke hulpvraag. Soms kon ik mijn vinger er niet op leggen. Tot ik vlak voor de zomer van 2023 in aanraking kwam met de opleiding tot Specialist Klasse(n)Kracht. Dit bleek te zijn wat ik zocht: zicht op wat er speelt in een groep. Een opleiding die mij leerde hoe ik leerkrachten hierin kan begeleiden en coachen mét een complete methodiek ondersteund met werkvormen en heldere stappen. De RESPECT-aanpak. In november 2024 heb ik trots mijn diploma in ontvangst genomen en ben ik ook toegelaten als één van de Licentie Specialisten bij Klasse(n)Kracht.

Met de RESPECT-aanpak van Klasse(n)Kracht, zorg ik als Licentie Specialist samen met jou als leerkracht voor een veilig sociaal klimaat en een positieve groepsdynamiek.

De training tot Gecertificeerd Assessor volgde ik in mei - juni 2024 en werd ook met een certificaat afgerond in september 2024. Ik heb me verdiept in de uitgangspunten van waarderend onderzoek en gespreksvoering (Appreciative Inquiry), heb me ingelezen in de uitsplitsing van vaardigheden behorende bij de vier beroepstaken. Vanaf oktober 2024 word ik nu ook ingezet voor het proces van geschiktheidsassessments voordat kandidaten toegelaten worden tot het zij-instroomtraject.

Ik als mens

Ik ben een veelzijdig mens, kan ik wel over mezelf zeggen. Enthousiast, impulsief maar alles uitgedacht en op een rijtje. Dat dan weer wel. Ik bedenk de hele tijd nieuwe manieren om dingen te leren, die ik dan vervolgens weer super enthousiast met anderen wil delen. Op LinkedIn, in blogs, maar het liefst in een een-op-een traject natuurlijk.

Getrouwd met Menno en samen zijn wij de ouders van 3 schatten van kinderen (een dochter uit 2009, een dochter uit 2012 en een zoontje uit 2020). Twee van de 3 zitten dus nu al op het VO en met ons zoontje doorlopen we nog één keer de hele basisschoolperiode. Ik zie dus het nodige van wat er op scholen gebeurt in de praktijk, vanuit een ander oogpunt dan mijn werk.

Ben dol op spelletjes: Mens Erger Je Niet, Yahtzee, kaartspellen, Triominos, Keer op Keer, 5Alive, Rolit, Rummikub. Kan letterlijk uren spelen met de kinderen. Daar word ik ook creatief van in mijn werk, ik kom graag met creatieve oplossingen. Kleuren kan ik ook urenlang doen, in zo'n mooi boek met mandala's.

Mijn missie en visie

Iedere leerkracht verdient goede begeleiding. Want ik geloof erin dat iedere onderwijsprofessional zelfverzekerd, vitaal en met plezier voor de klas kan staan. Soms is daar extra begeleiding en/of coaching voor nodig. Niemand kan alles alleen tenslotte.

Volgens de cao heeft een startend leerkracht zelfs recht op een onafhankelijke coach! Stappen maken in je ontwikkeling als onderwijsprofessional stopt natuurlijk niet na de opleiding. Ik geloof in het continu ontwikkelen en verbeteren van je vaardigheden en professionalisering. Dat komt ook de kwaliteit van het onderwijs in zijn geheel ten goede.

Bovendien vind ik het een belangrijke toevoeging om ervoor te zorgen dat leerkrachten niet in een burn-out komen en / of het onderwijs verlaten. Het lerarentekort zorgt mede voor een hoge werkdruk. En dat zorgt o.a. weer voor een lerarentekort. Een vicieuze cirkel die ergens doorbroken moet worden. Dat kan o.a. met structurele, kwalitatief goede coaching en begeleiding.

Echt onafhankelijk ben ik als externe coach. Ik schep een vertrouwelijke en veilige setting. Borg continuïteit, kijk wat nodig is en wat past bij het individu.

Ik wil met mijn werk;

- bijdragen aan de onderwijskwaliteit,
- meer leerkrachten behouden voor het onderwijs,
- zorgen voor leerkrachten die zelfverzekerd, vitaal en met plezier voor de klas staan.

Ik ben er voor jou

Wil jij hulp, begeleiding en coaching voor zij-instromers, pabo-studenten, startende en (meer) ervaren leerkrachten die zelfverzekerd, met meer plezier, energie en een twinkeling in de ogen voor de klas (blijven) staan?

Die dynamische groep weer een fijne groep laten worden en samen werken aan positieve groepsvorming middels een traject Klasse(n)Kracht?

En dat door een creatief iemand met humor en een lading aan kennis en ervaring die enorm enthousiast informatie deelt?

Ik beoordeel niet, ik geef niet eens per se advies, maar laat de leerkracht zelf ontdekken wat en hoe.

Ik zorg wel voor die Twinkeling in de ogen. Dat komt goed.
Zullen we een afspraak maken?

Dat kan via mijn website www.twinkeling-coaching.nl , per telefoon 06-18729168 of via de email info@twinkeling-coaching.nl

4 Concrete activiteiten voor de formingsfase

Activiteit 1 → Ik ook!

Stel de groep een vraag. Bijvoorbeeld: “Wat is jouw lievelingsdier?”

Een leerling beantwoordt de vraag. Iedereen met hetzelfde antwoord gaat bij die leerling in een groepje staan, zodat ze letterlijk zien met wie ze iets gemeen hebben.

Je kunt de leerlingen de antwoorden ook eerst op laten schrijven zodat ze niet op basis van bestaande vriendschappen een antwoord geven dat eigenlijk niet klopt.

Laat leerlingen ook meedenken over leuke vragen.

Activiteit 2 → Ga staan als...

Begin je zin met “Ga staan als...” en plak daaraan vast:

- je een hond hebt,
- je op voetbal zit,
- je favoriete kleur blauw is,
- je goed kunt schaatsen,
- je een jonger zusje hebt,
- je de oudste bent,
- je lopend naar school komt.

Zo zien de leerlingen met wie ze overeenkomsten hebben. Leuk om daar op een later moment nog op terug te komen of een gesprek over te starten onderling. Je zult zien dat sommige leerlingen om zich heen kijken voordat ze opstaan. Is er iets wat ze liever niet willen delen? Maak dan ruimte voor een persoonlijk gesprekje.

Activiteit 3 → Rara, wie ben ik?

Speel dit spel met de namen van andere kinderen of met bekende personen die de kinderen allemaal zullen kennen (hoe bekend ben jij met hun idolen?)

Ieder kind krijgt een post-it met een naam op zijn voorhoofd of rug.

In koppels moeten ze door middels van het stellen van vragen ontdekken wie ze zijn.

Wil je het wat moeilijker maken? Dan kun je ook alleen ja/nee vragen laten stellen.

Activiteit 4 → Ballon hooghouden

Alle kinderen zitten in een kring op de grond. In het midden staat een leerling met een ballon. De leerling in het midden roept de naam van een ander kind terwijl hij of zij de ballon omhoog gooit. Het kind dat genoemd is moet de ballon vangen voordat hij op de grond valt. Een goede manier om elkaars namen te leren!

Om het nog spannender te maken kun je afspreken dat je de ballon niet mag vangen maar meteen weer omhoog moet meppen terwijl je een nieuwe naam noemt.

6 Concrete activiteiten voor de stormingsfase

Activiteit 1 → Op een Rij

De leerlingen moeten op een rij gaan staan in een bepaalde volgorde. Bijvoorbeeld op lengte, schoenmaat, leeftijd, alfabetisch, etc.

Laat de leerlingen dit zelf doen en observeer ondertussen wie de leiding pakt, wie er dwarsligt, wie er grapjes blijft maken en wie volgbaar is. Wordt er goed gecommuniceerd of is er conflict?

Deel met de leerlingen welke positieve punten en krachten je hebt geobserveerd en waar nog aan gewerkt kan worden.

Activiteit 2 → Dikke Duim

Vraag de leerlingen na een pauze welke kinderen ervoor hebben gezorgd dat het een leuke of interessante pauze was. Vraag goed door op de antwoorden om concreet waarneembaar gedrag helder te krijgen en te bespreken. Wat deed de leerling? Wat was daar zo fijn aan?

Zorg dat positieve omschrijvingen een dikke duim van jou krijgen.

Activiteit 3 → De vloer is lava

Verdeel de klas in 2 groepen. Geef de kinderen in de gymzaal materialen om naar de overkant te komen. Ze moeten de materialen delen en samenwerken om met zijn allen veilig het moeras over te steken.

Ook hier kun jij als leerkracht perfect observeren welke rollen de leerlingen vervullen.

Activiteit 4 → Verdedig de Bal

Dit kun je ook in de gymzaal spelen. Verdeel de kinderen in tweetallen. De ene leerling zit op ellebogen en knieën en houdt de bal onder zijn of haar buik. De andere leerling zit ook op handen en knieën en probeert de bal af te pakken. De afpakker krijgt 1 minuut de tijd. Wie succesvol is in verdedigen of afpakken wint.

Verliezen wordt tegenwoordig vaak afgeschaft door scholen, maar het is juist ontzettend belangrijk om te leren dat winnen én verliezen erbij hoort.

Activiteit 5 → Kring van knieën

Verdeel de klas in 2 kleinere groepjes als je een grote groep hebt. Elke groep maakt een kring. Dit doen ze door op de knieën van de leerling achter hen te gaan zitten. Dat is nog

niet zo eenvoudig! Of ze moeten bijvoorbeeld hun armen kruisen en elkaars hand vastpakken.

Na afloop van deze activiteit kun je het met de leerlingen hebben over wat wel en wat niet hielp bij het maken van de kring. Ook kun je bespreken wat ze allemaal moesten doen (welke vaardigheden ze moesten inzetten) om de activiteit te laten lukken.

Activiteit 6 → Het jassenspel

Tijdens dit spel heb je het met kinderen over de verschillende rollen - de verschillende jassen - die ze hebben.

Maak verschillende 'jassen'. Bijvoorbeeld: stoer – druk – enthousiast – grappig – verlegen – brutaal – stil – bazig – onzeker – behulpzaam.

Je kunt kinderen zelf een 'jas' laten kiezen waarvan ze vinden dat deze bij hen past en er iets over laten vertellen. Je kunt kinderen ook een 'jas' voor een ander laten kiezen en laten uitleggen waarom hij/zij deze voor hem/haar gekozen heeft. Houdt het hierbij wel te allen tijde positief. Eerlijk mag best, maar gemeen niet.

Op deze manier krijgen kinderen steeds meer zicht op welke rollen ze innemen en welke keuzes ze daarin zelf kunnen maken. Welke rol wordt gewaardeerd, welke kwaliteit zit daar achter en op welke momenten zou je deze rol dan bewust ten goede kunnen inzetten? Welke rol wordt niet gewaardeerd en welke 'jas' zou je dan in plaats daarvan kunnen proberen of wie zou jou daarbij kunnen helpen?

2 Concrete activiteiten voor de normingsfase

Activiteit 1 → Maak een placemat

Vaak zie ik in een klas wel 20 afspraken hangen. Dat onthoudt geen hond. Het werkt veel beter om er 4 of 5 te kiezen, waarbij je de T-kaarten gebruikt om er actief regie op te voeren en kunt oefenen tot het helemaal goed gaat (en blijft gaan).

Gebruik eens de placematwerkvorm om leerlingen te laten nadenken over welke afspraken belangrijk zijn om de gewenste situatie in de groep te bereiken. Dit levert misschien wel 15 verschillende regels op. Dat zijn er dus te veel om goed regie op te kunnen voeren. Vervolgens gaan jullie kiezen waardoor je uitkomt op maximaal 5 afspraken.

Dit kun je doen door de leerlingen ieder 3 stickers te geven en de 3 afspraken te laten kiezen die ze het allerbelangrijkste vinden. De afspraken met de meeste stickers worden de groepsafspraken. De leerlingen kiezen er 4 (de 4 met de meeste stickers) en jij als leerkracht kiest de 5e als je er nog een mist die je wel belangrijk vindt om te noemen.

Kies om te beginnen de belangrijkste afspraak die nog het moeilijkst is voor de leerlingen. Merk je na een week nog weinig of onvoldoende vooruitgang, zet deze regel dan gerust nog een 2^e week centraal. Gaat het goed dan door naar de volgende. Ook de andere regels zijn nog steeds van toepassing en kun je waar nodig natuurlijk blijven herhalen.

Activiteit 2 → Spiegelpraat

Met spiegelpraat herhaal of verwoord je wat een (jong) kind zegt of doet. Het helpt kinderen niet alleen taal te ontwikkelen, maar ook om zich begrepen te voelen.

Tegelijkertijd kun je hier een afspraak aan koppelen, wat helpt om het gewenste gedrag te tonen en te oefenen.

Als leerkracht moet je het goede voorbeeld geven, consequent handelen en realistische afspraken maken. Met spiegelpraat zul ook jij je acties en uitspraken terug horen en zien. Niet altijd gemakkelijk, maar wel belangrijk.

Nog 6 Concrete activiteiten voor de Gouden WEken

Activiteit 1 → Memory

Vraag of maak van iedere leerling een duidelijk herkenbare foto.

Laat iedere leerling een collage maken waarop ze bijvoorbeeld hun favoriete eten, favoriete vakantieland of sport/hobby zetten.

Laat de klas in 2-tallen spelen. Ze moeten de juiste leerling aan de juiste collage koppelen.

Het eerste koppel dat alle combinaties goed heeft wint een prijs!

Activiteit 2 → Zoek iemand die

Maak een invul werkblad en stimuleer kinderen iets nieuws te weten te komen over iedere leerling. Dat kan gaan over de gezinssituatie, hobby's, sporten, vakanties maar ook over dromen, wensen of 'wat wil je later worden'.

Activiteit 3 → Ik ben de enige die

Laat iedere leerling iets noemen waarin hij/zij denkt de enige te zijn. Is er toch nog iemand anders die dat ook heeft of vindt, dan stappen deze leerlingen naar voren. Voorbeeld; 'Ik ben de enige die... niet van chocolade houdt.' Of; 'Ik ben de enige die... op badminton zit.' Of; 'Ik ben de enige die... lopend naar school komt.' Verzin er maar op los.

Zo ontdek je soms verrassende overeenkomsten of leer je weer iets nieuws van een ander.

Activiteit 4 → Natekenen

Maak drietallen. Eén van de 3 leerlingen maakt een (eenvoudige*) tekening. Eén van de 3 leerlingen gaat de tekening omschrijven aan de andere leerling die de tekening niet kan zien maar op basis van de omschrijving de tekening zo goed als mogelijk moet natekenen. Herhaal dit een paar keer.

Leerlingen leren zo goed naar elkaar te luisteren, aanwijzingen te geven en op te volgen.

*Afhankelijk van de leeftijd en/of het aantal keren dat je dit spel gespeeld hebt, kunnen de tekeningen van heel eenvoudig naar uitgebreid gaan.

Activiteit 5 → Kind van de dag

Hang een poster op in de klas en benoem elke dag 1 leerling tot 'Kind van de dag' of 'Het zonnetje van de dag' of 'De topper van de dag'. De poster hangt er bij binnenkomst 's ochtends tot einde van de dag en iedere leerling schrijft een compliment op de poster voor deze leerling. De poster gaat aan het eind van de dag mee naar huis.

Let er wel op dat kinderen weten wat een compliment is en elke soorten complimenten je kunt geven. Zodat er niet alleen iets op staat over het uiterlijk of de spullen van deze leerling, maar ook over wat deze leerling goed kan of over kwaliteiten van deze leerling.

Activiteit 6 → Dromenboek

Vind je het leuk om aan het eind van het jaar terug te kunnen kijken als onderdeel van het afscheidsritueel? Maak dan ergens in de eerste weken van het schooljaar eens een dromenboek. Laat kinderen schrijven of tekenen of een collage maken (of allemaal samen) van hun droomjaar.

Wat willen ze leren? Wat willen ze doen? Wat willen ze bereiken, individueel of samen met iemand anders? Wie willen ze beter leren kennen? Etc.

Leuk om hier na de kerstvakantie weer eens naar te kijken en aan het eind van het schooljaar op terug te kijken. Wat is gelukt, wat neem ik mee naar volgend jaar. Welke successen kunnen we vieren? Wat was leuk maar ook wat was misschien minder leuk?

Je ziet het, er zijn genoeg leuke mogelijkheden om elkaar beter te leren kennen. Breek het ijs, begeleid gedoe en stel zo snel mogelijk duidelijk regels op. Jullie zullen er de rest van het jaar baat bij hebben.

9 Concrete activiteiten voor de performingsfase

Activiteit 1 → Gelukkig nieuwjaar!

Vier samen het nieuwe jaar. Geef een feestje in de klas, neem allemaal wat lekkers mee of maak het samen. Met wat lekkers om te drinken erbij en een vrolijk muziekje op – uiteraard uitgekozen door je leerlingen – maken jullie er een gezellig feestje van.

Activiteit 2 → Bingo!

Laat de leerlingen ieder een eigen werkblad maken met activiteiten die ze in de komende periode willen meemaken of doen. Daar kan van alles op staan: van een gezellig logeerpartijtje tot het lezen van een nieuw boek. Door er een bingo-activiteit van te maken, stimuleer je je leerlingen tot nieuwe ideeën en ervaringen. Loop rond in de klas om wat ideeën over te nemen op kleine blaadjes die je vervolgens in een zakje of grote hoed stopt. Laat de leerlingen vervolgens om en om een briefje uit de hoed halen. Degene die heeft gewonnen mag een activiteit kiezen om te doen met de klas, bijvoorbeeld het kiezen van het volgende boek.

Activiteit 3 → Welke is fout?

Ieder leerling schrijft 3 stellingen over zichzelf op. Twee zijn waar en 1 is niet waar. De andere leerlingen moeten raden welke niet klopt.

Dit kun je klassikaal spelen of door de inzet van een wandel-wissel-uit of 2praat werkvorm.

Activiteit 4 → Anders of hetzelfde

Laat de leerlingen vrij rondlopen door de klas. Bij het signaal dat je geeft vormen ze een paar met degene die het dichtste bij ze staat. Met die persoon gaan ze 3 overeenkomsten en 3 verschillen opschrijven. Bijvoorbeeld: ik heb blauwe ogen en jij bruine. Of, ik hou van voetbal en jij van hockey.

Activiteit 5 → Het complimentenspel

De kinderen geven elkaar complimenten. Niet over hun uiterlijk of spullen, maar juist over elkaars karakter, vaardigheden of kwaliteiten. Houd van tevoren een klassengesprek over het geven van complimenten, wat iedereen wel en niet fijn vindt om te horen en wat gepast en ongepast is bij het geven van complimenten. Wie buiten de klas ook complimenten uitdeelt, krijgt een extra punt. Aan het eind van de week heeft de grootste complimentengever gewonnen.

Activiteit 6 → Wie is de complimentenmol?

De hele dag deelt 1 leerling subtiel complimenten uit. Aan het eind van de dag moet iedereen raden wie de complimentenmol was.

Activiteit 7 → Het emotiespel

Maak symbolen voor verschillende emoties. Leg deze symbolen in de hoeken van de klas. Bespreek de emoties met de leerlingen en noem een gebeurtenis, situatie of activiteit. De leerlingen lopen vervolgens naar de hoek met de emotie die zij daarbij voelen.

Voorbeelden zijn: schoolreisje, kamp, zwemles, gym, feestjes, verjaardag, buitenspelen, naar een nieuwe school, logeren, etc.

Activiteit 8 → Het alfabet spel

Maak teams en bedenk een thema, zoals dieren. Bij iedere letter van het alfabet schrijft het groepje een woord op. Het groepje met de meeste juiste antwoorden wint.

Andere thema's – afhankelijk van de leeftijd – zijn: landen, hobby's, sporten, beroepen, eten, etc.

Activiteit 9 → Terug en vooruit

Schrijf op een groot vel wat er vóór de kerstvakantie allemaal bereikt, gedaan en geleerd is. En vervolgens wat iedereen de komende tijd, in de Zilveren Weken, wil leren, doen en bereiken. Bewaar die poster goed, want in de Bronzen Weken komt ie weer tevoorschijn!

4 Concrete activiteiten voor de adjourningfase

Activiteit 1 → Voorbereiden

In je eigen klas kun je kinderen alvast voorbereiden op het VO. Bijvoorbeeld met een les Grieks, een kook- of bakles, of iets met techniek.

Activiteit 2 → Jaarboek

Met een geschreven jaarboek hebben ze een tastbare herinnering aan de leuke momenten. Je kunt hier ook een leuke fotoshoot voor organiseren. Dan kan ieder kind zelf foto's uitzoeken om in het boek te plakken of een collage mee te maken.

Activiteit 3 → Secret friend

Iedere leerling heeft elke dag een andere klasgenoot als secret friend waar ze iets leuks/liefs/aardigs voor moeten doen. Dit is ook leuk om in te zetten als je met meerdere klassen op schoolkamp gaat en je de groepen met elkaar in contact wilt brengen.

Activiteit 4 → Complimenten

Laat iedereen voor elkaar een compliment op een briefje schrijven. Als leerkracht doe je ook mee. De leerlingen kunnen de briefjes met complimenten vervolgens op een groot vel plakken, of in een boekje, of in hun jaarboek. Zeker weten dat ze ze over 20 jaar nog eens met veel plezier teruglezen.

Bijlage 2: Reviews

“Onze groep werd lastig op momenten dat er minder structuur werd geboden in vrije situaties en tijdens de pauzes. Er was pestproblematiek en een leerling voelde zich zelfs onveilig op school. Het traject Klasse(n)Kracht droeg in grote mate bij aan het positieve resultaat. Onze groep heeft meer inzicht gekregen in hun handelen. Ze zijn zich bewuster van hun gedrag, kunnen dat beter verwoorden en denken vaker na voordat ze iets doen.”

“Christianne gaf ons duidelijke acties en handvatten waarmee we direct aan de slag konden. Als we het even niet meer zagen zitten gaf ze ons altijd een positieve boost. Alle kinderen voelen zich nu veilig op school, er heerst een beter klassenklimaat. We hebben zelf ook beter inzicht gekregen, bijvoorbeeld in hoe belangrijk aandacht voor goed gedrag eigenlijk is.”

“We blijven nu positief, ook in moeilijke situaties. We hebben veel gehad aan Christiannes enthousiasme en betrokkenheid. We besteden meer aandacht aan groepsactiviteiten en laten leerlingen eerst zelf proberen problemen op te lossen. We gaan alles wat we hebben geleerd nog verder schoolbreed inzetten.”

“Bedankt Christianne voor je betrokkenheid, openheid en hulp. Fijn dat we je altijd konden bellen of appen.”

Leerkrachten – groep 7

“Ik had een onveilige groep, daar lag ik echt wakker van. Ik voelde me niet capabel en had geen zicht op het onderwaterprogramma. Ik zag het echt niet meer zitten om deze groep les te geven. Nu zit ik veel beter in mijn vel en dat heeft een positief effect op de groep.

Er ging veel mis. Kinderen konden tijdens vrije situaties nauwelijks functioneren, conflicten werden niet slim opgelost en er waren veel subgroepjes met gemene streken naar elkaar toe. De effectieve leertijd was daardoor minimaal, wat zijn weerslag had op de resultaten.

Er heerst nu weer rust. Er zijn veel minder conflicten. Wat er is wordt door de kinderen zelf netjes en respectvol opgelost. Ze geven zelfs om elkaar! Nu richten ze zich weer op het leren, in plaats van op elkaar. Mijn collega's zien hoe mijn klas zich heeft ontwikkeld en willen hier ook mee aan de slag.

Ik geef het coachingstraject een dikke 8! De leerlijn op het gebied van gedrag, met de bijbehorende expertise van Christianne, gaf mij veel inzicht en handvatten. Christianne luistert goed, had echt aandacht voor me en ongelofelijk veel inhoudelijke kennis. Nu weet ik echt welke concrete stappen ik kan voeren om het klimaat in de klas aan te pakken.

Ik durf nu te zeggen dat er in mijn groep sprake is van sociale veiligheid. Zonder de begeleiding van Christianne middels de RESPECT-aanpak van Klasse(n)Kracht had ik dit niet bereikt.”

Meester - groep 6

“Onrust, venijn, negativiteit en zelfs fysiek geweld. In onze klas waren we de hele tijd brandjes aan het blussen. Nu kunnen we de leerlingen zelf meer aandacht geven. Christianne gaf ons veel tips en handvatten om weer positief door te gaan. De sociale veiligheid in onze groep is aantoonbaar gestegen. Op dit moment hebben we dagelijks een vast moment in onze agenda om de resultaten te borgen.

Er heerst nu meer rust in de klas, samenwerken lukt beter en iedereen is gefocust op zichzelf. Dit zorgt er ook voor dat ik meer ontspannen voor de klas sta. Ik zou graag zien dat dit traject voor het hele team ingezet gaat worden. Wij hebben als duo-collega's veel geleerd over het omgaan met lastige groepen. Volgend jaar dragen we de groep trots over aan de nieuwe leerkracht.

Door de positieve begeleiding en praktische voorbeelden geven we Klassenkracht een 7. Als startend leerkracht heb ik veel geleerd. Ik ben een stuk zekerder geworden en heb meer tools gekregen. Klassenkracht biedt echt resultaat!”

Heel veel dank voor de fijne ondersteuning en begeleiding gedurende het traject, Christianne. Het was en is hard werken, maar ik denk dat we trots mogen zijn op wat we tot nu toe hebben bereikt.”

2 Juffen – groep 6

“Christianne geeft hands on tips voor rust in de klas. Daarbij kijkt ze naar wat er bij coachees al in huis is als het gaat om leerkrachthandelen en weet zij dit met de collega's te versterken. Fijne coach!”

Schoolleider Leiden (bron: LinkedIn)

“Christianne werkt met de leerkrachten aan ontwikkeling van hun leerkrachtvaardigheden en let sterk op wat zij nodig hebben om het onderwijs aan leerlingen te verbeteren. Het is de eenvoud, het afstemmen, de duidelijkheid die het voor leerkrachten direct toepasbaar en succesvol maakt. Ik heb ervaren dat de leerkracht, de leerlingen en de leeromgeving in een positieve flow komen door de coaching van Christianne! Iedereen groeit!”

Directrice Amsterdam (bron: LinkedIn)

“Christianne coacht dit schooljaar drie leerkrachten met een specifieke hulpvraag. Ze heeft deze coaching voortvarend opgepakt en heeft in korte tijd een vertrouwensband met zowel mij als opdrachtgever, als met de te coachen leerkrachten opgebouwd. De feedback die ik ontvang van de leerkrachten is zeer positief. De meerwaarde van de coachingstrajecten is duidelijk zichtbaar. Christianne is erg toegankelijk en prettig in de omgang. Ze communiceert helder en open, is goed bereikbaar en reageert snel op vragen. Kortom een fijne coach die ik zeker meer zal inzetten wanneer de vraag hiernaar zich aandient.”

Directrice Den Haag (bron: LinkedIn)

“Heb Christianne in twee trajecten op mijn school leren kennen als een open, duidelijk en liefdevol persoon. Het eerste traject was gericht op een prachtig persoon die van zichzelf niet inzag hoe prachtig en sterk zij is. In het eindgesprek kon je aan haar zien dat dit kwartje gevallen was, een trotse vrouw die kon vertellen wat zij over zichzelf ontdekt had! Reden genoeg om Christianne opnieuw te vragen hier op school!”

Directrice Zoetermeer (bron: LinkedIn)

“Zij brengt de twinkeling terug bij de leerlingen door de leerkrachten op een doelgerichte en adequate manier te begeleiden. De leerkrachten ervaren deze coaching als zeer waardevol op onze school.”

Directeur Zevenhuizen (bron: website)

“Bij Twinkeling Coaching heb ik ervaren dat gewenste begeleiding, dat past binnen mijn behoeften met betrekking tot mijn eigen ontwikkeling, kan worden aangeboden. Ik ervar (al bijna 3 jaar) een hele prettige samenwerking met Christianne, waarbij zij mij altijd weet uit te dagen om een extra stapje verder te zetten in mijn loopbaan als leerkracht. Dit doet zij bijvoorbeeld door het geven van tips en tops waar ik echt wat aan heb en waar ik direct mee aan de slag kan in de praktijk. Christianne is bereikbaar, behulpzaam, begripvol en kijkt vooral ook samen op een prettige manier kritisch naar je eigen handelen om zo tot (eventuele nieuwe) doelen te komen. Ik vind jou een topper, Christianne! Bedankt voor al jouw inzet!”

Leerkracht (pabo-student tijdens de coaching) (bron: Google)

“Als startend leerkracht heb ik een coaching traject met Christianne aangeboden gekregen. Christianne heeft een open en warme houding. Tijdens de coaching heb ik veel gehad aan de tips en inzichten die zij mij gaf. Ik waardeer aan Christianne de opbouwende, positieve en waarderende feedback. De tips en adviezen formuleert Christianne op zo’n manier, dat ik deze direct in de praktijk kon gaan toepassen. De coaching van Christianne bestond bij mij uit een aantal sessies van lesbezoeken (observatie) en nabesprekingen. Tijdens de lesbezoeken kon ik mijn lessen draaien op zo’n manier dat de aanwezigheid van een extern iemand in de klas niet opviel. Tijdens de nabesprekingen deelde Christianne wat zij had gezien, waarbij merkbaar was dat Christianne echt oog had voor wat er speelde en gebeurde. Door haar feedback heb ik meer inzicht gekregen in mijn eigen handelen. Dit zette mij aan tot het reflecteren op mijn handelen. Gedurende het nabespreken kwamen tips vanuit Christianne naar voren, maar door het inzicht geven en aanzetten tot reflectie lukte het mij ook om zelf verbeterpunten te zien en deze om te zetten in handelingsalternatieven. Na deze coaching voel ik mij rustiger en zekerder in het werken in en buiten de klas! Ik ben dankbaar dat mij deze coaching is aangeboden en zou Christianne zeker aanbevelen.”

Leerkracht (bron: Google & website)

Meer reviews lezen? Je vindt ze op mijn website, op google en op mijn LinkedIn profielpagina.

Bijlage 3: Bronnen & boekentips

De Gouden Weken 2.0 – Boaz Bijleveld

De Groene Spelen voor jong en oud – H. van der Einden, R. Pecht

De Zilveren Weken – Boaz Bijleveld

Energize I – Carol Apacki

Goed van Start – Lambert Pennings, Denice Danielse, Carola Riemens, Mies van den Hemel, Wilma van der Vlugt, Marjolein Wennekers en Sandra Lousberg

Kinderen en sociale vaardigheden – Anne Kooijman

Klasse(n)Kracht: met respect voor de klas – Jelly Bijlsma

108werkvormenboek gratis download op website Klasse(n)Kracht – Jelly Bijlsma

Meidenvenijn in het basisonderwijs – Anke Visser

Professioneel communiceren met ouders – Tonnies Bolks

Recepten voor klassenmanagement – Dook Kopmels

Samen inclusief onderwijs realiseren – Anke de Boer, Elke Struyf, Sara Nijs en Simone Doolaard

Silly Sports & Goofy Games – Dr. Spencer Kagan

Van individueel naar inclusief onderwijs – Bert Wienen

Wijzer in Groepsvorming – Esther van der Knaap en Femke Bosmans

Wijzer in Werkvormen – Esther van der Knaap en Femke Bosmans